

Tabor

BOG - NAROD - DOMOVINA

1974

EL FORTIN

9-10

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je lastnik in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

—::—

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticomunists

—::—

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158. Buenos Aires, Argentina

—::—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—::—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.256.768

—::—

Naročnina: Južna Amerika 40 pesov ley 18.188, odn. enakovrednost v dolarju; ZDA-Kanada-Evropa-Avstralija z navadno pošto 6 dol., z letalsko pa 10 dolarjev (ZDA)

—::—

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, José L. Suárez FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina. Telefon: 766-7513.

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Nobena komunistična laž in nikakšno potvarjanje resnice ne bo moglo nikdar izbrisati iz zgodovine dejstva, da se je v letih krvave preizkušnje slovenski narod — in z njim tudi njegova mladina — združil okrog generala Rupnika in je na množičnih protikomunističnih taborih z zvestobo svojim visokim in čistim izročilom plebiscitarno prekel komunistično revolucijo prav za časa tuje okupacije in prisegel na večne ideale: Bog — Narod — Domovina.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Sept.-Octubre 1974

BUENOS AIRES

Sept.-Oktober 1974

Respecto a una desmentida de Mons. Casaroli

Una singular costumbre parece extenderse en la prensa. Consiste en publicar, con finalidad propagandística, falsas declaraciones de carácter tendencioso de personalidades. Algunas, al no ser desmentidas, actúan perniciosamente sobre la opinión pública. En cuanto a las que lo son, ya han sembrado la duda en los espíritus para que resulten eficaces. He aquí algunos ejemplos.

A consecuencia de la visita a Cuba, en marzo último, de Monseñor Casaroli, secretario del Consejo para los Asuntos públicos de la Iglesia, varios órganos de prensa latinoamericanos le atribuyeron una declaración, en la cual dijo: „Los católicos que viven en Cuba son felices bajo el régimen socialista. Los católicos, y en general el pueblo cubano, no tienen el menor problema con el gobierno socialista”.

Naturalmente, Monseñor Casaroli no había dicho tal cosa. A la lectura de estas seudodeclaraciones, el portavoz del Vaticano, Federico Alessandrini, en nombre del propio Monseñor Casaroli, opuso la desmentida más categórica. “El secretario del Consejo para los Asuntos públicos jamás hizo tales declaraciones”, afirmó.

He aquí, pues, una afirmación que pone las cosas en su lugar. Sin embargo, no del todo, puesto que no pocos habrán leído las fantásticas declaraciones sin conocer luego su desmentida.

Otro ejemplo reciente. En un diario de México, se publicó el 15 de mayo un documento dando claramente a entender que el Comité de Cooperación para la Paz, organización religiosa chilena, evoca el trato inhumano de que eran víctimas los presos políticos en Chile. Inmediatamente, el día 13, dos prelados chilenos, Fernando Ariztia y Fernando Salas, jesuitas, dirigentes de ese Comité de Cooperación para la Paz, publicaron una larga nota desmintiéndolo, añadiendo que precisamente se habían negado de hacer toda clase de declaración al director de ese diario, el cual les había solicitado una entrevista; que no le habían entregado ningún documento ni infor-

mación y que, además, el Comité de Cooperación para la Paz que ellos dirigen jamás persiguió un objetivo de carácter político o de partido, limitándose exclusivamente a la asistencia espiritual, social y jurídica, gratuitamente, a cuantos lo solicitan.

Casos de esta naturaleza son frecuentes en la prensa y contribuyen a una información partidista. En efecto, bien se ve el partido que pueda sacar la propaganda cubana y castrista respecto al caso Casaroli, si pueden hacer creer que el régimen de Castro —contrariamente a la evidencia— hace felices a los católicos y si logran cubrirse con la autoridad de uno de los más importantes prelados del Vaticano.

ZA ŽIVLJENJEPIS GEN. LEONA RUPNIKA

Preko potvrjenega tolmačenja dejstev in resničnih dogodkov, kakor je to kajpak nujno zavezan delati v perverzno komunistično stajo zaplankan pisec z lastnimi možgani, lahko ob novi obletnici mučeniške smrti gen. Leona Rupnika iz feljtona, katerega je napisal novinar Dušan Željeznov za ljubljansko partijsko glasilo „Tovariš“, rešimo za objektivnega zgodovinarja in življenjepisca podatke, ki jih v naslednjem dobesedno ponastiskujemo. — Op. ured.

V čepovanskih župnijskih matičnih knjigah, kamor so sodile tudi Lokve v Trnovskem gozdu, je zapisano:

Leo Franciscus Rupnik, rojen 11. avgusta 1880, 21. avgusta istega leta krščen. Kraj: Lokve št. 60. Oče: Franciscus Rupnik, sin Franca in Marije Pagon. Carniolus ex Idria, uffic. silvarum. Mati: Ana Ogrizek, hči pokojnega Štefana in Apolonije Stander iz Ljubljane. Botra: Anton in Ivana Ieskovie, posestnika. Babica: Marija Kolenc. Župnik: Ivan Ferfolja.

Pot do tega podatka je bila precej dolga in zapletena, kajti prav te matične knjige so bile v Čepovanu med vojno zaradi bombardiranja in požara v župnišču uničene. Vendar smo k sreči našli njihov prepis v staro-goriškem škofijskem arhivu.

Dalje smo tudi s precejšnjimi težavami in prizadevanjem, iskanjem in ob pomoči drugih našli še celo vrsto podatkov in ugotovitev, ki nam vsaj delno lahko osvetlijo rod in mladost generala Rupnika, s tem pa tudi nekatere nagibe njegovega poznejšega ravnanja.

Tako smo ugotovili, da izhaja Rupnikov rod iz Idrije, kjer se je 25. decembra 1847 rodil Rupnikov oče Franc Rupnik, čigar oče je bil erarični sluga v Idriji. V ohranjenih letnih poročilih cesarsko kraljeve glavne šole

v Idriji smo našli za leto 1858 tudi ime Franca Rupnika, generalovega očeta, ki je tisto leto obiskoval četrti razred in ga izdelal s pray dobrim uspehom. Naslednje leto, 1859, zasledimo v letnem poročilu c. kr. glavne šole v Idriji spet ime Franca Rupnika, ki je bil izdelal peti razred z odliko in nagrado ter bil tako vpisan v zlato knjigo idrijske osnovne šole.

S pomočjo avstrijskih državnih civilnih šematizmov smo lahko do neke mere tudi rekonstruirali življenjsko, oziroma službeno kariero Rupnikovega očeta Franca.

Tako najdemo 1876. leta Rupnikovega očeta kot gozdarskega asistenta s službo v Radovljici, medtem ko nam šematizem za leto 1879 jasno pove, da je bil tega leta Franc Rupnik že gozdar (torej je napredoval) na Lokvah, kjer se mu je naslednjega leta, 1880, rodil sin Leon. Ker pa takrat v bližini ni bilo nobene osnovne šole, kamor naj bi hodili sinovi gozdarjev, v bistvu avstrijskih državnih uradnikov, so le-ti imeli navado, da so prosili za premestitev v kraje s šolo. Tako je po vsej verjetnosti storil tudi gozdar Franc Rupnik in zato lahko že v šematizmu za leto 1883 najdemo gozdarja Franca Rupnika v službi v Idriji. Potrditev za njegovo nadaljnje službovanje kot gozdarja v Idriji najdemo še v šematizmih za leto 1886 in 1890, medtem ko je leta 1896 napredoval v gozdarskega mojstra in bil premeščen v Gorico h K. K. Forst und Domaenen Direktion für die Herzogtümer Kärnten u. Krain, das Küsteland und das Königreich Dalmatien in Görz, ali po naše k cesarsko kraljevi gozdni in dominijski direkciji za vojvodini Koroško in Kranjsko, za Primorsko in za kraljevino Dalmacijo v Gorici. V Gorici je Franc Rupnik delal v oddelku „Konzeptdienst“ omenjene direkcije, bil je torej nekakšen vodja direkcijske pisarne, kjer je služboval vse tja do 1907. leta, ko v nadaljnjih letih njegovo ime izgine iz avstrijskih državno-civilnih šematizmov, ki so jih izdajali za celotno monarhijo redno vsako leto. Zdi se, da je tega leta odšel Rupnikov oče v pokoj, star šestdeset let. Ob koncu naj še omenimo, da je Franc Rupnik prejel za svojo zvesto in pridno službovanje v avstrijski državni službi tudi jubilejno spominsko medaljo za civilne in državne zasluge.

Kot smo torej ugotovili, je Rupnikov oče kot gozdar služboval v Idriji od 1883. leta, kar je seveda omogočilo, da je lahko poslal svojega sina Leona v tamkajšnjo osnovno šolo.

Leon Rupnik je začel obiskovati prvi razred c. kr. rudniške šole v Idriji v šolskem letu 1888/89, v naslednjem šolskem letu 1889/90 je obiskoval tudi drugi razred, v tretji razred je hodil v šolskem letu 1890/91. V letnem poročilu c. kr. rudniške šole v Idriji za šolsko leto 1891/92 je zapisano ime učenca Leopolda Rupnika iz Idrije, ki je takrat obiskoval četrti razred osnovne šole, njegov učitelj pa je bil takrat Alojzij Novak.

Po osnovni šoli je poslal oče mladega Leona Rupnika na nižjo benediktinsko gimnazijo v št. Pavel v Labodsko dolino na Koroško. To je bil internatski tip nižje gimnazije in verjetno je bila zanj ta rešitev cenejša

kot pa če bi ga poslal na nadaljne gimnazijsko šolanje v Ljubljano, ki je bila mnogo bliže Idriji.

Benediktinsko nižjo gimnazijo v št. Pavlu v Labodski dolini je ustanovila leta 1777 cesarica Marija Terezija. Ukinili so jo 1784. leta, 1809. leta pa so jo znova ustanovili. Do leta 1827 je imela gimnazija šest razredov, od takrat pa samo štiri razrede. Za javno šolo je bila razglašena z ministrskim odlokom 1874. leta, v njej je bil pouk v nemščini, poprečno pa jo je obiskovalo 100 učencev.

In tako najdemo v Izvestjah benediktinske nižje gimnazije v št. Pavlu za leto 1892 v prvem razredu Leona Rupnika, ki je med 52 sošolci izdelal prvi razred s prav dobrim uspehom. Tudi naslednjega, šolskega leta 1893, najdemo njegovo ime na 35. mestu med dijaki drugega razreda gimnazije ki ga je končal prav tako s prav dobrim uspehom. S tem razredom je Rupnik tudi zaključil šolanje v št. Pavlu v Labodski dolini.

Že v naslednjem šolskem letu 1893/94 ga namreč najdemo v Izvestjah c. kr. državne višje gimnazije v Ljubljani in sicer v III.a razredu, ki ga je izdelal z dobrim uspehom.

Do leta 1884 je bila to edina gimnazija v Ljubljani, sicer pa je svoje ime večkrat spreminjala ter se je sredi minulega stoletja imenovala akademska gimnazija, od 1855 do 1891 višja gimnazija, nato do 1900. leta državna gimnazija, odtlej dalje pa I. državna gimnazija, od 1929 pa državna klasična gimnazija.

Do 3. oktobra 1899 je bil pouk na tej gimnaziji v starem licejskem poslopju, kamor se je od Sv. Jakoba leta 1790 preselila gimnazija. Licejsko poslopje, bivši frančiškanski samostan na današnjem Vodnikovem trgu, niti ob vselitvi gimnazijskih šol ni povsem ustrezalo potrebam, saj je bila poleg normalke, latinskih in filozofskih šol ter knjižnice v njej tedaj nastanjena še vrsta uradov, tako, da je bila zahteva po novem, za šolske potrebe zidanem poslopju vedno živa, čeprav ji je bilo šele leta 1899 zadoščeno.

V času, ko je Rupnik obiskoval tretji a razred, in to je bil nemški razred državne gimnazije, je bil njen direktor Andrej Senekovič, njegov razrednik pa je bil suplent Johann Vidmar, ki je učil v svojem razredu latinščino. Slovenščino ga je učil k. u. k. profesor Anton Kaspret, medtem ko ga je učil zemljepis in zgodovino dr. phil. in suplent Franc Koprivnik. Pri vsem tem je morda najbolj zanimivo, da sta tisto leto poučevala v III.a razredu tudi dva pomembna Slovenca: petje skladatelj „Gorenjskega slavčka“ Anton Foerster, verouk pa veliki prešernoslovec Tomo Zupan, k. u. k. profesor 8. razreda. Sicer pa je imela gimnazija v tem šolskem letu skupaj 16 oddelkov, med njimi osem nemških, štiri slovenske oddelke, ostali oddelki pa so bili mešani. Rupnik je hodil, kot smo že omenili, v a razred, ki je bil nemški, medtem ko je bila paralelka b slovenska.

Preden je torej 1895. leta Leon Rupnik vstopil v c. kr. infanterijsko kadetnico v Trstu, je končal osnovno šolo v slovenščini — tri razrede gimna-

Z leve proti desni: Oče in mati generala Leona Rupnika — General Leon Rupnik kot kadet v Trstu — General Leon Rupnik kot stotnik bivše avstrijske vojske

zije, dva razreda v št. Pavlu na Koroškem in tretji razred gimnazije v Ljubljani pa v nemščini, kar vsekakor ni najbolje vplivalo na nadalnje izoblikovanje njegove slovenske zavesti, zlasti če še pomislimo, da je bila kadetnica kot oficirska šola izrazito avstrijsko, nemško usmerjena in je vzgajala v tem duhu bodoče oficirje avstrijske armade, oborožene pesti zatiralne nemške oziroma avstrijske buržuazije.

Torej lahko zapišemo, da se je mladi Leon Rupnik napotil v Trst že izrazito avstrijsko usmerjen, zlasti še, če pomislimo, da bi njegov oče ne mogel opravljati avstrijske državne službe, če bi ne bil pri oblasteh dobro zapisan.

Zanimivo je, da piše Rupnik v svoji (doslej še ne objavljeni) izjavi, kako je bil nekoč v Gorici kot podporočnik na dopustu pri starših. Takrat je bilo neko ljudsko štetje in na mizi je našel formular, ki ga je bil njegov oče izpolnil v nemščini. Pravi, da je formular vzel, ga raztrgal, kupil v trafiki novega, ga izpolnil v celoti v slovenščini in ga izročil očetu, ko se je vrnil iz urada, v podpis z besedami: „Gospodje v direkciji, še posebej pa Nemci sami naj se sramujejo, da tako delajo!“ V službi so namreč pritiskali na njegovega očeta, naj napiše pod narodnostjo „deutsch“...

Nedvomno je bila za Rupnikovo nadaljnje življenje usodna njegova odločitev, da je po štirih razredih nemške klasične gimnazije vstopil 1. septembra 1895 v cesarsko kraljevo pehotno kadetnico v Trstu. Zdi se, da so na to odločitev vplivale tudi razmere v družini, saj je bil Rupnikov oče takrat kot gozdar cesarsko kraljevi uradnik in je naslednjega leta celo napredoval v gozdarskega mojstra.

V tistem času je namreč v avstro-ogrski državi za državne uradnike veljal tudi neki tajni dekret. Dekret je določal, da morajo biti državni uradniki proavstrijsko razpoloženi in izredno lojalni do Habsburžanov

in Avstroogrške. Verjetno je Rupnikov oče vse te pogoje v dobršni meri izpolnjeval, sicer ne bi bil napredoval in tudi njegovega sina verjetno ne bi tako zlahka sprejeli v avstrijsko vojaško kadetnico, ki je šolala oficirske kadre, zveste Avstroogrski monarhiji.

V tržaški kadetnici je Rupnik preživel štiri leta in je 4. septembra 1899, potem ko je 18. avgusta 1899 končal kadetnico s prav dobrim uspehom, kot kadet — namestnik oficirja (zastavnik) — prostovoljno vstopil v tretji linijski in sedmi rezervni polk v Bjelovaru.

Iz dokumentov ki jih hrani dunajski Kriegsarchiv, je mogoče do dobra spoznati kariero aktivnega avstrijskega oficirja vse tja do 1907. leta, precej dokumentov in pričevanj pa najdemo na Dunaju tudi o njegovem delovanju med prvo svetovno vojno.

1. novembra 1900 je Leon Rupnik z ukazom št. 181 postal poročnik cesarsko kraljeve vojske v 16. varaždinskem pehotnem polku, službo pa je opravljal v četi v Bjelovaru.

Od 1. oktobra 1901 do 30. septembra 1902 so Rupnika kot enaindvajsetletnega poročnika poslali v 15. pionirski bataljon v Klosterneuburg v bližini Dunaja. Tu se je uril za službo inženirskega oficirja v polku. Po tem tečaju se je vrnil v svojo enoto, toda že 1. oktobra 1902 je postal inženirski oficir in administrator v administracijski komisiji št. 4 v Zagrebu.

Leta 1903 je bil Rupnik polkovni inženirski oficir in predavatelj na šoli enoletnih prostovoljcev (to je bila šola za rezervne oficirje, ki so jo obiskovali maturanti in s tem opravili tudi svojo vojaško obveznost v avstroogrski vojski).

Nato je Rupnik spet postal administrator, potem pa so ga za dva meseca dodelili združeni divizijski inženirski enoti v Karlovcu.

Tako je bil do 1. oktobra 1904 polkovni inženirski oficir, od 1. maja do 30. junija istega leta pa so ga znova dodelili kot predavatelja na šoli enoletnih prostovoljcev, po 1. oktobru pa je bil spet v četni službi v Zagrebu.

V tem času, to je v letih 1902/03, je obiskoval tečaj pehotne konjenice v Zagrebu in ga opravil s prav dobrim uspehom. Njegova prava vojaška kariera, ki mu je kasneje omogočila tudi višji čin v avstrijski vojski, pa se je začela 1. oktobra 1905, ko je kot petindvajsetletnik začel obiskovati vojaško (generalštabno) šolo na Dunaju. V času dveletnega študija na tej šoli je Rupnik 1. maja 1906 napredoval v nadporočnika. Do 15. oktobra 1907 je obiskoval vojaško šolo na Dunaju in jo končal z dobrim uspehom.

Po končani dunajski šoli se je spet vrnil v četno službo v Zagreb.

Iz dosjeja, ki ga hrani dunajski Kriegsarchiv, smo poleg že navedenih splošnih podatkov o njegovem šolanju in službovanju prepisali tudi vrsto drugih podatkov, opažanj, pripomb in karakteristik, ki so po svoje prav tako zanimive za podobo in značaj mladega, navdušenega in poklicu ter Avstriji zvestega mladega oficirja.

O njegovih zasebnih razmerah je v dosjeju zapisano:

1899 — samski, brez premoženja, finančno stanje urejeno;

1905 — opozarja se na dolg 894 kron;

1906 — samski, kot zgoraj.

V tem času je bil tudi pohvaljen. 18. maja 1903 je namreč prejel pohvalno priznanje poveljstva 13. korpusa zaradi dobrega vedenja med katastrofo v Widbachu 12. in 13. aprila 1903.

V njegovem dosjeju je tudi zelo zanimiva rubrika, ki nosi naslov: Posebna znamenja.

Tu je pod naslovom „Poznavanje dežel“ zabeleženo naslednje:

1899 — deli Koroške, Kranjske in Primorja, zaradi njegovega bivanja pa tudi okolica Bjelovara med službo v garniziji;

1900 — smer Berek — Daruvar — Bjelovar — Križ, na manevrih;

1901 — Klosterneuburg spričo dodelitve k 15. inženirskemu bataljonu;

1902 — dolina Donave, Krems — Bratislava (15. inženirski bataljon);

1903 — okolica Petrinje, Banova Jaruga, Glina, na manevrih;

1904 — okolica Dunaja, jahalne vaje, deli Kranjske in Primorja, kartiranje in študijsko potovanje;

1907 — deli Tirolske, Salzburga, Istre, Kranjske, štajerske, zahodne Madžarske, Moravske, zahodne Galicije, študijsko potovanje.

Čeprav so ti podatki razmeroma skopi in na videz ne povedo dosti, nam vendar jasno kažejo, da so bila Rupnikova „študijska“ potovanja v tistem času v bistvu priprave na vojno, saj je obiskal v glavnem vsa tista območja, na katerih se je kaj kmalu zatem v prvi svetovni vojni bojeval proti Srbom, Rusom in Italijanom.

Med posebnimi veščinami, ki jih je mladi Rupnik obvladal v tistem času, pa najdemo pod letom 1899 zabeleženo telovadbo, sabljanje, plavanje in kolesarjenje, naslednje leto pa se pridruži še smučanje.

V obsežnem dosjeju je za vsako leto poleg čina zabeleženo še jezikovno znanje, karakteristične lastnosti, nadarjenost, prizadevnost, uspešnost, stremeljenje po višji izobrazbi ter vedenje v službi in zunaj nje. Tako najdemo za leto 1899 v rubriki Jezikovno znanje zapisano:

Nemški jezik dobro govori in piše, hrvatski (polkovni) jezik zadovoljivo za uporabo, slovenski jezik — borno.

Zanimivo pa je, da naslednje leto, 1900, najdemo v isti rubriki zapisano:

Italijanski jezik — dovolj za službeno uporabo, slovenski jezik — popolno poznanje.

V isti rubriki za leto 1907 pa se njegovo znanje jezikov še širi:

Francoski jezik zadostno, malo rusko.

Tudi njegovo učenje tujih jezikov vsekakor ni izviralo zgolj iz navdušenja nad jezikoslovjem, temveč je imelo prav tako kot njegova „študijska“ potovanja določen vojaški namen: priprava na vojno, čemu bi se sicer učil italijanščine, hrvaščine in ruščine?

V rubriki o karakterističnih lastnostih, nadarjenosti, znanju in veščinah ter uporabnosti pa je za leto 1899 zapisano:

Dober značaj, naglo dojema, prav dobro pozna službene naloge, premore zadostno znanje za svoje poklicno področje, dober za četno službo, ima dober nastop pred moštvom, zadostno znanje v vojaških zadevah, strelja dobro.

Omenjeno karakteristiko dopolnjuje leta 1901 naslednja ocena:

Spričo odličnega orientacijskega daru izvrsten in iznajdljiv komandant patrulje, zelo dober inštruktor.

Naslednjega, 1902. leta, pa je še zapisano:

Zelo dober pehotni inženirski oficir z zadostnim teoretičnim in prav dobrim praktičnim znanjem.

Medtem ko so leta 1904 k tej karakteristiki še dodali:

Dober inštruktor, prav dober kot predavatelj enoletnim prostovoljcem.

Glede prizadevnosti, uspešnosti in stremljenja po višji izobrazbi pa najdemo po posameznih letih zapisano:

1899 — zelo prizadeven z ustreznimi uspehi;

1903 — prizadeva si po višji izobrazbi;

1907 — primeren za generalni štab.

Glede njegovega vedenja v službi pa je za vsa leta zapisano:

Do nadrejenih poslušen, do sebi enakih prijateljski, do podrejenih odločen, toda korekten.

Za njegovo vedenje in obnašanje zunaj službe pa je zabeleženo, da je korekten in tovariški.

Ob koncu dosjeja, ki ga hranijo na Dunaju, pa najdemo še pripombe o njegovem zdravstvenem stanju in sposobnosti za vojno službo; zapisano je, da je velik, močno grajen, zdrav in primeren za vse službe v vojni in miru.

V pripombah čisto na koncu dosjeja pa so 1899. leta zapisali:

Dosedanje službovanje daje upanje, da bo Rupnik ustrežal tudi v višjem činu.

V letih 1901 — 1907 pa je še dodano, da je zelo dober oficir.

Vsekakor se njegovi ocenjevalci niso zmotili. Rupnik se je med prvo svetovno vojno izkazal kot zelo dober oficir, zlasti na srbski in ruski fronti. Dobro se je bojeval proti Srbom, Rusom in Italijanom, dobil za to mnogo visokih avstrijskih odlikovanj in tudi napredoval v čin višjega oficirja, do majorja. Na čin stotnika ali kapetana je moral Rupnik čakati razmeroma dolgo. Nadporočnik je postal 1. maja 1906 in šele sedem let kasneje, 1. novembra 1913, je postal kapetan.

V tem času se je tudi oženil in sicer z Nemko Marijo Felgitscher, hčerko Josipa Charlotte iz Banjaluke. V tem prvem zakonu — žena mu je kasneje umrla — je imel tri otroke. Prvi je bil sin Wolf (poznejši jugoslovanski in belogardistični oficir Vuk), ki se je rodil 27. julija 1912, sledil

mu je sin Evgen (prav tako jugoslovanski oficir in belogardist), rojen 14. avgusta 1914, in hči Inga, rojena 18. februarja 1918.

28. julija 1914 je Avstroogrška napovedala vojno Srbiji in začela se je prva svetovna vojna. V boj proti Srbiji je odšel tudi aktivni avstroogrski stotnik Leon Rupnik.

(Sledi)

L. S.

Anarhizem – tekmeč komunizma?

Pred leti so se na mladinskih protestnih zborovanjih v Ameriki pričele pojavljati črne zastave z zelenim listom marihuane v sredini. Podobne zastave so se pojavile v Parizu med študentovskimi nemiri leta 1968. Istočasno so se začeli v zahodnem svetu glasovi o takoimenovani „novi levici“; v državah vzhodnega bloka pa so se pričeli pritoževati nad „huligani“ ali nad „stalinisti“.

Kaj predstavlja v resnici ta „nova levica“? Zakaj se je otepata tako zahodni svet kot komunistični blok? V čem je njena privlačnost za mladino iz vseh slojev, kot je to drastično pokazal primer Američanke Patricie Hearst, hčerke „kapitalistične“ družine, ki je vstopila v vrste teroristične organizacije „Simbionistična osvobodilna vojska“? „Glavnina“ te vojske je doživela tragičen konec; in ko so pokopavali eno od ubitih teroristk, katehčanko, je duhovnik pred odprtim grobom izjavil, da je živela in delala kot Kristus in da je za to svoje prepričanje tudi darovala svoje življenje.

Ko je Karl Marx pripravljala formulacijo svojega komunističnega manifesta, je gradil v senci drugega podobnega gibanja, ki je tedaj že znobseglo dobršen del evropske zlasti ruske inteligence. Ob Marxovega pragmatičnem pristopanju k reševanju socialnih problemov tedanje dobe se je namreč razrasel anarhizem odnosno nihilizem, ki je zagovarjal odpravo kakršnekoli oblasti, češ da je človeška družba povsem sposobna urejenega življenja — brez organizirane oblasti.

V svojem bistvu je bil anarhizem vselej idealistično gibanje, vsaj v prvi stopnji svojega razvoja, in šele kasneje se je — v spoznanju, da idealizem sam le ne zadostuje — poslužil nasilja in terorja. Vpliv anarhizma pred sto leti je bil tudi tako močan, da je Marx sam razpustil prvo Internacionalo, ker se je bal, da bodo v njej prevladali anarhisti pod vodstvom Bakunina.

Romantično, idealistično fazo anarhizma je orisal v svojem romanu „Besi“ ruski pisatelj Dostojevski. On sam je nekaj časa pripadal radikalni

socialistični skupini v Rusiji, zaradi česar je bil celo obsojen na smrt, kasneje pa pomiloščen in izgnan v Sibirijo. Kako privlačen je bil romantični anarhizem in kako trajen je bil ta njegov vpliv, je razvidno tudi iz dejstva, da so se zanj, predvsem pod vplivom Dostojevskijevih „Besov“, navduševale celo moderne generacije slovanske mladine v svojem „panslovanskem navdušenju“. Podobno vlogo je igral ruski pisatelj Leon Tolstoj, ki bi ga po ideologiji in praksi življenja lahko imenovali duhovnega očeta ameriških hipijev, saj so ti sto let za njim proglašali praktično ista, v bistvu idealistična, da celo krščanska načela. In v istem smislu piše tudi moderni ruski pisatelj Solženicin, ki ne zavrača osnovnih postavk komunizma, pač pa mu hoče dati krščansko — on sam pravi: pravoslavno — obeležje.

Čeprav so idealistični cilji anarhizma po svoji duhovni naravi nekaj trajnega, je njihovo uresničenje stvar praktične politike in pri tem so vse postopne generacije anarhistov spoznale, da idealizem sam ne daje zadostnega zagona. Zato so posegle po nasilju in terorju. Bakunin sam je dejal, da je rušenje obstoječega reda najbolj konstruktivna dejavnost. Tako je razočaranje ruskih mladih intelektualcev nad liberalizmom starejše generacije, ki je osvobodila tlačane, pripeljalo do terorja boljševiške revolucije, v Ameriki pa razočaranje današnje generacije nad liberalizmom prejšnje, ki je pričela uveljavljati zakone o državljanskih pravicah, do tragičnih dogodkov v zadnjih letih Johnsonove in prvih letih Nixonove administracije.

Medtem pa, ko so v zadnjem času komunistične partije v zahodnih državah objavile svojo pripravljenost na lojalno delovanje v okviru obstoječih političnih sistemov in to vsaj na papirju priznavajo tudi komunistične partije v tistih državah, kjer so na oblasti — so anarhisti po neuspehu svojega prvega „idealističnega vala“ zavrgli načelo delovanja znotraj obstoječih demokratičnih sistemov ter so obsodili vsako oblast, vsako vlado in vsakršno državno upravo.

Ta prvi val terorja razočaranih anarhistov je prinesel v zadnjih letih prejšnjega stoletja vrsto umorov: umorjeni so bili ruski car Aleksander, francoski predsednik Carnot, avstrijska cesarica Elizabeta, italijanski kralj Umberto in ameriški predsednik McKinley. Atentati pa so bili izvršeni tudi na španskega ministrskega predsednika, nemškega cesarja in na samo poslansko zbornico v Londonu.

Značilnost vse te dejavnosti je v tem, da ni imela neke široke zaslombe v delavskem, ali če hočete, proletarskem razredu, temveč je bila v glavnem plod razočaranja idealistične mladine iz srednjih ali celo višjih plasti družbe. S svojimi „spektakularnimi“ dejanji so si ti anarhisti priborili ugled, ki ni bil v nikakršnem sorazmerju z njihovo številčno močjo. Tudi ameriška „Simbionistična osvobodilna vojska“, ki je bila v zadnjem času deležna prekomerne publicitete, verjetno nikdar ni imela več kot 25 članov. Toda izredna domiselnost, s katero je ta skupina hotela izsiliti svoje namene, dokazuje še enkrat, da je treba prve zaplodke socialnih revolucij iskati ne

v nekem samobitnem uporu proletarijata, temveč v zavestnem spoznanju samokritične inteligence, da ima neko dolžnost olajšati breme svojih bratov iz nižjih slojev. Resnična tragedija je zato v dejstvu, da ti ljudje, ki bi radi „živel in delali kot Kristus“, prekmalu obupajo nad človeško trdoglavostjo in sežejo po brzostrelkah.

To ogorčenje ali obup nad neučinkovitostjo golega idealizma je izrazil ruski anarhist Nehajev v svojem „Revolucionarnem Katekizmu“, v katerem piše, da bo človeštvo rešila samo tista revolucija, ki bo uničila in izkoreninila vse obstoječe institucije, vse tradicije, vse zakone in vse razrede. Jasno je, da taki nauki povzročajo zaskrbljenost tudi v komunističnih sistemih. Iz enega ali drugega razloga pa se zdi, da je sedanja teroristična faza mednarodnega komunizma spet pričela upadati in da se morda spet vračamo v prvo idealistično fazo. Ogorčenje javnosti nad nesmiselnimi terorističnimi dejanji — Dostojevski pripisuje anarhistični teror izživiljanju navadnih kriminalnih nagibov — je slednjič izbrisalo vse simpatije ki si jih je morda priborila idealistična plat anarhizma, in odpravilo vse „razumevanje“ ogorčenja in obupa, v katero naj bi „trdoglava“ človeška družba pahnila mlade „idealiste“.

Ironija pa je v dejstvu, da predstavlja prav ta upad anarhičnega terorizma novo težavo za komunistični svet. Zdi se namreč, da se tista generacija v komunističnem svetu, ki predstavlja večino in ji ni do papagajskega ponavljanja obrabljenih fraz in navdihujočih izrekov, vrača v osnovno izhodišče prizadevanj za boljšo človeško družbo — krščansko etiko. Ti ljudje — tudi med njimi je Solženicin na prvem mestu — ne zanikajo ne upravičenosti, ne potrebe po revoluciji, dajejo pa ji neko višjo humanistično vrednost ter hočejo kakršnokoli nasilje nadomestiti z resničnim — idealističnim — krščanstvom.

In v tem je tudi preprost odgovor na težave današnje družbe. Tisti, ki zagovarjajo Kristusov nauk, morajo v resnici in ne le navidez, živeti po njem in v njem. Samo tako jim bo prihranjeno razočaranje, ko sinovi na videz demokraciji ali krščanstvu predanih ljudi segajo po brzostrelkah, ker so — spregledali farizejstvo svojih očetov.

Odbor Slovenskega zavetišča

ima v prodaji slovenski prevod

„MARTIN FIERRO“

Vsaka slovenska hiša naj ima slovenski prevod

Cena 80 pesov

—Z nakupom podprete zavetišče

ZA 30-LETNICO GRČARIC

Kočevski proces

Zaradi javnega mnenja so partizani uprizorili javni proces proti 21 obtožencem Kočevja. V petek, 8. oktobra 1943, ob 8. uri zjutraj so dobili obtožnice žandarmerijski poročnik Marjan Strniša, kapetan Pavel Vošnjak-Vidmar, žandarmerijski podnadrednik Mladen Milovanović-Vojko, poročnik Stane Not-Miloš, kurat Anton Šinkar-Tonček, kaplan Jakob Mavec, Rudolf Marinič, Ivan Lisac-Sam, Ljubo Konecnik, Marjan Končan, Drago Tomažič-Cigo, Vladimir Kien, Jožef Štepec-Joco, Franc Muren, Franc Mihelič-Balant, Gabrijel Capuder, Viktor Habič, Gabrijel Jesenovec, Marjan Jerman in Marjan Bačnik. Obtoženi so bili zločina narodnega izdajstva.

V soboto, 9. oktobra 1943, ob 8. uri zjutraj so nas zopet spustili na sprehod. Jesenski veter se poigrava z odpadlim listjem trte. Strastni kadilci ga lovijo in tlačijo v žepe. Enkrat, dvakrat gremo v krogu, potem zastajajo po vrsti ob sončni steni. Skrušenih postav, upadlih lic, izčrpani in onemogli uživajo zadnjikrat to božjo dobroto. Veter jih boža z milino, pihlja jim dolge, neurejene lase. Odprtih ust uživajo sveži zrak. Tonček občuduje lepoto jesenskega jutra. Sloni na brajdi in neprestano zre v plavo nebo, misli so mu nekje daleč. Nisem ga hotel motiti. Obstal sem poleg njega dolge, dolge minute. Ko se predrami, mi reče: „Če pridem živ iz tega pekla in če me bo še kdaj kdo vprašal za kako strankarstvo, mu bom zobe izbil. Samo strankarstvo me je pripeljalo sem!“ Žal mu je bilo za zgubljeno priliko bež. Sedaj je nemogoče. Slutil je bližajočo se noč. „Pa kaj boš premišljeval, umreti bomo morali,“ mu pravi Malovrh. Pripraviti se moramo na najnujše. Ali nam bodo dovolili izpovedati zadnjo željo? „Kaj pa pravi naša vlada v Kairu?“ se zanima Mavec. „Nič! Kaj je naši vladi in Angležem mar za 200 četnikov.“ „Pa se sliši, da so že v Trstu!“ „Kje pa si to pobral,“ ga vpraša Tonček. „Še na Turjaku smo zvedeli.“ „Nas bodo preje pobili, predno bo prišla kakršnakoli pomoč! Saj si slišal reči „Čorta“, da jim je en četnik bolj nevaren kot 100 legistov!“

Na balkonu sloni moj sosed Jožef Sedlar, jetnik, pa nas opazuje. Vedel sem, da je po meni, pa me ni izdal. Balkon je bil poln ogleduhov, ker nas je bilo dva ducata pod drugimi imeni.

Malo pred 9. uro prikoraka na dvorišče Ljubljanska brigada v četverstopu. Na vzhodni strani se postroji v dve vrsti in odloži nahrbtnike. Njihovi pogledi so bili sadistični, posebno takrat, ko smo šli mimo v celice. Vsakdo od nas se je vprašal, kaj to pomeni. Nič dobrega! Dozoreli smo po njihovem načrtu.

Ko smo prišli v celice, so nas po deset skupaj odvedli v pisarno pr-

vega nadstropja h komisarju Tonetu (imel je rumene lase, doma je bil iz Device Marije v Polju). Tam smo se morali do golega sleči in drugi partijec je pregledal obleko in čevlje. Pobrali so vse! Pri meni so našli 10.000 lir, ker sem kot poveljnik čete imel ta denar za prehrano moštva v slučaju samostojne akcije, zlat prstan z monogramom DM (Dražič Mihajlovič), katerega sem dobil nazaj po enem letu v borbi s tistim komisarjem, četniške ambleme, poletuške, mrtvaške glave in jugoslovanske trobojnice. Stražarju je ukazal, naj me vodi v smrtno celico št. 1, kar pa je ta pozabil, ko smo se vrnili. Za menoj je prišel na vrsto partizan Šuštaršič iz Brusnic, katerega je komisar vprašal za moj čin in položaj. On pa me ni hotel prepoznati!

Sodna razprava

Sodna razprava se je vršila v soboto, 9. oktobra 1943, ob pol osmih zvečer v kino-dvorani v Kočevju. Ob 7. uri so se odprla vrata koridorja, ob obeh straneh se postavi vrsta pravkar došle Ljubljanske brigade, vrata prve celice se odpro. Začeli so klicati naše borce. Ti so prišli ven med vrste. Dva partizana sta jim vezala z žico roke na hrbtu. Tako zvezane in močno zastražene so jih odvedli v kino-dvorano.

S težavo so prišli skozi kričečo množico do sodnega zbora, ki se je uradno imenoval „Redno vojaško sodišče.“ Sestavljali so ga predsednik dr. Anton Kržišnik in člani dr. Teodor Tominšek, Bojan Polak-Stenka, komandant brigade, Andrej Cetinski-Lev, komandant bataljona Ivan Puc-Don, partizan in zapisnikar dr. Žiga Vodušek-Šimen. Državni tožilec je bil Jernaj Stante. Obtožence so branili trije pravniki, obravnavo pa beležila dva stenografa.

Filmski snemalci, časnikarji in karikaturisti so imeli dovolj dela. Ba-lant, kakor tudi ostali so ves čas obirali uši in jih metali med nahujskano množico. Praskali so se po vsem telesu. Pri razgovorih so se držali junaško, odkrito in odločno, brez strahu, množica pa je vpila in zahtevala smrtno kazn. Od pol osmih zvečer do šestih zjutraj so grmeli glasovi: SMRT, SMRT, SMRT IZDAJALCEM PLAVE GARDE! Ob šestih zjutraj, v nedeljo, 10. oktobra 1943, so se naši borci, zvezani in do smrti zmučeni, vrnili v celice. Od onemoglosti so pri priči zaspali.

Isti dan, v nedeljo, 10. oktobra 1943, ob sedmih zvečer, se je razprava nadaljevala, trajala zopet skozi vso noč do iste ure zjutraj z rezultatom: 13 obsojenih na smrt in 5 na prisilno delo. Na smrt z ustrelnostjo so bili obsojeni: Strniša, Vošnjak, Milovanović, Šinkar, Malovrh, Marinčič, Lisac, Konečnik, Končan, Tomažič, Kien, Štepec, Murn, Mihelič, Capuder, Habič; na prisilno delo pa: Mavec, Not, Jesenovec, Jerman in Bačnik. To je bilo za javnost. Kaj pa je imel trinog v tajnem načrtu, se je pa kmalu izkazalo.

V ponedeljek, 11. oktobra 1943, ko so zgoraj navedeni čakali od 6. zjutraj do 11. dopoldne na obsodbo, so začeli iz celic klicati v grajsko sodno

dvorano tudi ostale. Vprašani so bili, če imajo kaj pripomniti k prejšnjemu zaslišanju. Nekateri so imeli, drugi ne. K obtožnici vsakega od teh je bil priložen akt terenskega odbora. Nekaterim je bilo postavljenih več novih vprašanj. Mnogi od klicanih niso imeli nobene obtožbe. Za te je obtožbe preskrbel sodnik „Čort“-Franc Pirkovič.

Na stenah so bili sezname pobitih, v knjigi na tleh pa je bilo zapisano: „12-X-1943, ubit! Zadnji pozdrav in poljub mami! Naslov: Št. Peterška ulica, Ljubljana. Sin Franci.“

V sredo, 13. oktobra 1943, ob treh zjutraj pridrvijo na hodnik zapora prostitutke pojoč „Slovenija svobodna blesti!“ Zanimale so se in štele po celicah „koliko prašičev imajo še za zaklati?“

Kmalu po tretji uri so prišli po peto skupino, med katero je bil tudi junak 16-letni Pavle. Bil je zvezan. Spoznal ga je in rešil partizan, kateri se je s Pavletovim bratom skrival pri njegovi materi na Prekopi v času italijanske ofenzive jeseni leta 1942. Ostale pa so odvedli in postopek je bil isti, samo da je bil klic borcev po maščevanju močnejši.

Malo po 5. uri so prišli po zadnjo, šesto skupino. Med njo je bil koroški rojak, ki je imel pegavi tifus. Ker zaradi težke bolezni ni mogel vstati, sta ga zagrabila dva gadjá krvnika in ga odvlekla. Bil je živ mrlíč! S Pizdircem sva ostala sama v celici! Govorila nisva nič! Grozote te noči, smrti nad nedolžno prelito krvjo cveta slovenstva in prošnjo — maščujte nas — sem izpolnil.

Vam, nesmrtnim borcem, junakom Grčaric, Turjak in Kočevja, pa naj velja beseda Ivana Cankarja: „Moje delo je knjiga ljubezni. Odpri jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravični sin! Dal sem ti, kar sem imel. Če je bilo to veliko ali malo — Bog naj sodi! Dal sem ti svoje srce in svoj razum, svoje fantazije in svojo besedo — prisego kralju domovine. Dal sem Ti svoje življenje — kaj bi ti še dal?“ (Sledi)

Adolf Škrjanec

MRTVI STRAŽARJI

Govor na spominski domobranski proslavi Lige Žena in mati v San Martinu (Buenos Aires) dne 19. junija 1974.

Pobiti in postreljeni počivajo v neznanih grobovih slovenske zemlje. Že devet in dvajset let! Pobiti in postreljeni, sramotno izdani, a nikoli premagani — slovenski domobranci! Mrtvi, toda nikoli pozabljeni — ne v naših srečih ne v naši slovenski zgodovini!

Niso bili samo vaši sinovi, vaši očetje in možje, vaši bratje. Bili so več: bili so največji in najboljši Slovenci, ki so se združili v strašni uri

slovenske zgodovine in s svojo grozotno smrtjo preprečili našo narodno smrt. Bili so zastopniki naroda, krivično obsojenega na pogin, bili so pravi borci za pravo svobodo in demokracijo. S svojim obstojem so varovali slovenska življenja pred tujimi zasedbenimi oblastmi in s svojimi telci, s svojimi mladimi življenji so ščitili narod pred komunistično krvoločnostjo. Brez slovenskih domobrancev bi Slovenci kot narod ne obstali; brez domobrancev bi Slovenija danes ne bila več poseljena s Slovenci. To so dejstva, mimo katerih zgodovina ne bo mogla. Kdorkoli bo čez dvajset ali sto let pregledoval dogodke zadnje vojne, kdorkoli bo, če bo le pošten in pravičen, bo moral priznati: slovenski domobranci so Slovenijo ohranili Slovencem, kajti prav domobranci so s svojim obstojem in svojim oboroženim nastopom, preprečili:

1.) — da slovenstva ni dokončno pogazil in uničil okupatorjev škorenj in da slovenska kri kot narodna celota ni bila razkropljena po tujih deželah, kjer bi bila nasilno in za vedno zatrta;

2.) — da breznarodni rdeči zločinci niso mogli uničiti slovenstva in dokončno uveljaviti svojih blaznih načrtov: naj umre vsak, kdor ni komunist!

Če bi v tistih odločilnih dneh slovenskega domobranstva ne bilo, bi se dogodki razvijali takole: partizanske tolpe bi svobodno in brez ovire pobijale in morale — ne tujce, ampak Slovence! —, nemške zasedbene oblasti pa bi ostalo prebivalstvo razdelile:

1.) — v talce, ki bi se jih po določenem načrtu streljalo, če bi se partizani kdaj le spozabili in med tisoči slovenskih žrtev ubili morda tudi kakšnega pripadnika nemških oboroženih sil;

2.) — v take Slovence, ki jih je treba sicer uničiti, a se jih lahko prepusti komunistični razdivjanosti;

3.) — v tiste, ki so telesno močni in mladi ter se lahko bore in popadajo na nemških frontah, ali pa se izgaravajo in do smrti izgarajo za nemško vojno produktivnost po vseh delih zasedene Evrope.

Ako bi se načrti obeh sovražnikov — partizanstva in nemštva — mogli nemotoma razviti, bi bilo slovenstvo dokončno uničeno in Slovenijo bi no končani vojni lahko posedli mongoli in azijski rodovi, ali pa mednarodni komunistični proletarci vseh delov sveta. Slovensko domobranstvo pa je zavrglo razvoj dogodkov in postavilo barikade na obe strani: proti komunizmu se je z orožjem v roki uprlo in ga vojaško popolnoma onemogočilo, s tem pa je istočasno zaustavilo — vsaj do neke mere — uničevanje slovenskih življenj po okupatorju. Z dejstvom, da je slovensko domobranstvo formalno sprejelo — ne sicer sodelovanje z okupatorjem — ampak zgolj premirje in nenapadalen pakt, je storilo težko, a silno nujno in z ozirom na tedanje razmere edino pametno žrtev, s katero je bilo še možno ohraniti slovenstvo. Nesmiselna borba proti nemški premoči bi nas popolnoma uničila in nas kot Slovence iztrebila z zemlje, poleg tega pa bi bil to blazen samomor, kajti zmage in porazi vojnih sil so se odločali na drugih frontah, ne v Slo-

veniji; in ta zmaga, ki je končno prišla vsaj za nekatere, je tudi te velike in močne narode do skrajnosti izčrpala. Slovence pa bi ob prvem poizkusu, ob prvem nespametnem heroizmu izbrisala z zemljevidov. Domobranci so s svojo dvojno žrtvijo: aktivno proti komunizmu in pasivno proti okupatorju, ohranili življenje naroda in dokončno preprečili našo narodno smrt. In v tem so domobranci največji junaki naše zgodovine: žrtvovali so svojo zunanjo cast, sprejeli so nase psovke o izdajalcih in kolaboracijonistih, ker so vedeli, da prav s tem ščitijo slovenska življenja. Istočasno pa so se z orožjem v roki uprli domačim zločincem in jih s tem ustavili v njih krvavi obsedenosti in do neke možne meje preprečili uničevanje slovenstva po tujcih.

V neki kulturni reviji — slovenski —, ki še priložnostno izhaja tu v Buenos Airesu, sem že leta 1956 bral misli nekoga — nepodpisanega —, ki ga je uredništvo revije predstavilo z imenom: inteligent. Te misli so dobesedno takele: „Domobranstvo sámo je vedno bolehalo na tem, da je bilo samó negacija. Domobranci so bili pošteni ljudje v tujih uniformah, borili so se proti sovražniku, ki je hotel uvesti sistem življenja, nam tuj in mrzel. Biti proti čemu pa je premalo. Treba je pozitivne potrditve življenja, kot je!“

Na te misli „inteligenta“, danes, po mnogih letih odgovarjam: tu smo! Domobranstvo še ni mrtvo! Smo še vedno na svojih položajih in kjerkoli na svetu utriplje domobransko srce, tam je trdnjava! Iz teh naših srčnih okopov bomo vsi preživeli domobranci znali braniti čast svojih mrtvih bratov! Kajti domobranstvo ni bila samo neka negacija. Ne! Bila je največja in najbolj pozitivna potrditev življenja, takega kot je: slovenstvo in svoboda! Za to slovenstvo in za to svobodo so domobranci darovali svoja življenja, da iz njih smrti mi živimo in ustvarjamo narodu nov čas in nov lik slovenskega poštenja!

So nekateri med nami, ki so silno previdni, kadar je treba izpregovoriti besedo: domobranec; kadar je treba imenovati ustanovitelja slovenskega Domobranstva: pokojnega generala Leona Rupnika, češ: zgodovina še ni izrekla svoje sodbe, smo še preblizu dogodkom in ne moremo in ne smemo še presojati, ali je bilo res vse prav. To, kar sem nekoč že govoril, danes spet ponavljam in bom kričal v svet do konca: kdor še danes dvomi v upravičenost in ostro nujnost slovenskega domobranstva, je: ali bedak, ki razumskih zaključkov ne more sprejemati, ali pa je zločinec, ki hoté in z vsem treznim bogastvom duha zanika in osporava pravično stvar. Za bedake so po vsem svetu umobolnice, kjer naj si zdravijo svojo pamet; za zločince so po vsem svetu jetnišnice, kjer naj za zamreženimi okni sanjajo o svobodi, katero so kratili drugim.

Domobranci so bili in bodo na veke ostali največji sinovi slovenske zgodovine, kajti zgodovina so oni sami s svojo borbo in žrtvijo! Zgodovina smo mi, njih bratje in soborci, ki smo poznali njih junaštva, njih borbe in njih krvavo žrtev! Naj pišejo zgodovino domobranstva vsi tisti, ki so

varovali svoje glave v varni senci domobranskih pušk in bajonetov, toda ta zgodovina bo njih lastna obsodba in prekletstvo. Naj sklepajo o generalu Rupniku to in ono, dejstvo je in bo ostalo: žrtvoval se je, prevzel je krmilo slabotne slovenske ladje tedaj, ko so obnemogli in odpovedali vsi tisti, ki so bili pred njim poklicani, voditi in reševati v mnogih viharjih raztreščeno slovensko barko. Dejstvo je: v svojem času in na svoj način je reševal in rešil svoj narod.

Bratje mrtvi, slovenski domobranci, ki ste svojo plemenito borlo dokončali: sklanjam se nad vaše grobove, ki so tihi in zapuščeni in grozo čutim v srcu pred veličino vaše žrtve. Kako majhni, kako majhni in slabotni smo mi vsi v primeri z vami. Dajte nam moči, da bomo to borbo nadaljevati složni in bratski, kot ste bili vi! Dajte, priključite spet nad Slovenijo nie izgubljeno svobodo, vzbudite v nas spet domobransko misel, da bomo močni in odločni tedaj, ko nas bo Slovenija spet poklicala. Bodite z nami, vi, najboljši, najmočnejši sinovi Slovenije! V večnost pozdravljeni — bratje..

bratje...:

MRTVI STRAŽARJI

Čez skalnate stene se cvetje prepleta
in hoste, kjer spite, zasiplje pomlad.
Skrivnostno izginjajo v večnosti leta.

Izdana poslednja slovenska je četa,
le bele kosti so zid barikad.
Prostost je med zanke rdeče ujeta.

Glasniki svobode!
Kot sužnji pognani v krvavi potop!
Strta telesa so zadnji okop...
prodana pravica gre v bojne pohode!

Vojaki bataljonov slovenske Slave:
vase sprejela so brezen vas žrela.
A vaša bela čela,
ki so udarila v ostrino skal,
ko je prsi presekala rafal,
so — grbi za naše zastave!

Bdite nad zemljó domovine,
sinovi zmage in — bolečine:
Mrtvi stražarji slovenske trdnjave!

Blesk vaših ubitih oči
nam sveti v brezzvezdne noči...

Vedno hujši pritisk

Slovenske komuniste zelo jezi, da mladina noče v njih vrste. Krivdo za to mečejo na duhovništvo, ki jo vabi v cerkev in k verouku. Zato so zadnje čase začeli hudo gonjo proti duhovščini, vendar tako, da ne dela vtisa, da je naperjena proti veri.

Na tarčo so vzeli predvsem bolj delovne duhovnike. Ne ovirajo jih naravnost v dušnem pastirstvu, marveč jih zasledujejo, da bi našli pri njih kaj protipostavnega, potem jih pa za tisto primejo.

Tako se je zgodilo s salezijancem g. Francom Štuhecom, ki je šel leta

1945 v begunstvo, bil najprej župnik v Dolini pri Trstu, potem pa ravnatelj vzgojnega zavoda Marijanišče na Opčinah, kjer je zopet začel izdajati salezijanske „Knjižice“. Ko pa je dosegel, da so se smele „Knjižice“ zopet tiskati v Ljubljani, je šel tja za njimi in jih pridno propagiral. Kot župnik na Rudniku, je župnijo močno poživil, prenovil zapuščeno pokopališče in službo božjo zelo povzdignil s tem, da je večkrat povabil salezijanske bogoslovce z Rakovnika ali male semeniščnike iz Želimelja na sodelovanje. Organiziral je mogočna romanja na razna božja pota po Evropi in propagiral nabavo peči za kurjenje cerkva in to s takim uspehom, da je na Slovenskem že 100 cerkva ogrevanih. Vse to komunistom seveda ni šlo v račun.

Ko se je 2. oktobra vračal iz Trsta, so mu na meji avto dobesedno demontirali, vendar niso našli nič protipostavnega, pri osebnem pregledu so pa dobili nekaj polskih zlotov. Imel je namreč pripravljeno romanje v Čenstohovo za tiste dni. Vzeli so mu potni list, naredili v župnišču preiskavo in ga zasliševali šest zaporednih ur, potem pa še tri, zaplenili avto, dve hranilni knjižici ter ves arhiv v zvezi s cerkvenimi pečmi. Ko je videl, koliko je ura, je v drugo vzel begunsko pot pod noge in v bližini Sv. Višarjja pobegnil v Italijo.

Po časopisju komunisti zdaj očitajo, da so župniki prijavljali carini nižje cene, kot so jih dejansko plačevali, in da so nekateri plačevali v tuji valuti. Vse kaže, da bodo sprožili kar celo verigo tožb, proti župnikom, ki so peči nabavili.

Zadnja leta je doma vsakdo prosto razpolagal s tujo valuto, zdaj pa komunisti duhovnikom pregledujejo celo stare račune, da jih s tem držijo v šahu in njih podjetnost zavirajo.

V št. Rupertu na Dolenjskem imajo zelo razgibano skupino, ki je hodila tudi po okoliških farah, da je s svojim petjem dvigala slovesnost božje službe in vabila v cerkev in k verouku. Zdaj so jim komunisti veroučno sobo zapečatili, ker da nimajo pismenega gradbenega dovoljenja.

Res ga nimajo. Ko so leta 1967 salezijanci začeli zidati v št. Rupertu malo semenišče, za katero so imeli pismeno dovoljenje ljubljanske vlade, so krajevni komunisti zagnali krik: „Smo mar zato spravili s poti župnika Nahtigala in kaplana Cvara, da bomo imeli zdaj farško gnezdo med nami?“ in so dosegli, da je vlada dovoljenje preklicala. Od tedaj za cerkvene stavbe ne dajejo več pismenih dovoljenj, le ustna. S tem pa držijo duhovščino v šahu. Če je preveč delovna, ji uporabo prostorov prepovedo.

Tak Damoklejev meč visi nad marsikatero veroučno sobo in nad celotnim salezijanskim zavodom v Želimlju ter bogoslovnimi sobami na Rakovniku, prirejenimi v nekdanjih svinjakih.

Si znamo predstavljati, kako tak Damoklejev meč vsako pobudo in dejavnost mori?

Kako sta umrla dr. L. Hacin in gen. E. Roesener

V julijski številki Tabora smo prinesli dobesedni opis ljubljanskega novinarja Dušana Željeznova, kako so usmrtili gen. Leona Rupnika. Isti novinar je z enako mero cinizma v ljubljanskem ilustriranem komunističnem tedniku Tovariš priobčil tudi opis obešenja dr. Lovra Hacin in gen. Erwina Roesenerja, ki ga v dobesednem ponatisu dajemo našim bralcem v razmišljanje in sodbo. — Op. ured.

Tisto sredo, 4. septembra (1946), pravična kazen ni doletela samo Leona Rupnika, temveč tudi esesovca in krvnika slovenskega naroda Erwina Roesenerja in policaja ter mučitelja partizanskih borcev in aktivistov Lovra Hacin.

Uro pred izvršitvijo smrtne kazni nad Rupnikom so se na dvorišču sodnega poslopja v Ljubljani na Tavčarjevi ulici zbrali sodniki, tožilci in eksekutivni vod KNOJ, ki naj bi opravil smrtno kazen z obešenjem nad obsojenima Roesenerjem in Hacinom.

Samo obešenje je takrat v praktičnem smislu pomenilo kar resne težave, saj je imela Jugoslavija pred vojno enega samega poklicnega krvnika, ki je bil večje tega neprijetnega opravila. Na dvorišču sodne palače so morali vešala improvizirati in sicer so zanje uporabili kar drog za iztepanje preprog.

Bilo je natanko ob 15,00 tiste srede 4. septembra 1946, ko se je zanka zadrgnila okoli vratov Roesenerja in Hacin.

Hacin je tik pred smrtjo še zavpil: „Živel Kristus kralj!“

Roesener pa ni dejal nič, le v predsmrtnem strahu je pomočil hlače.

Ko človek danes prebira sodbo, se nehote vprašuje, kako to, da so Rupnika ustrelili, Roesenerja in Hacin pa obesili. Isto vprašanje se je vsiljevalo tudi tedaj, ko je bila sodba izrečena in tudi izvršena. V razgovoru s pravniki in ljudmi, ki so aktivno sodelovali pri procesu, pa je bilo kaj kmalu rešeno tudi to vprašanje. Obešenje je namreč tako v sodstvu kot tudi v mišljenju ljudi nečastna, poniževalna smrt, ki naj prikaže tudi prezir, posebno obsodbo in kazen za delikte, ki so bili v svojem bistvu prav tako nehumano, nečastno in zločinsko podlo početje. Vsega tega pa v Roesenerjevem in Hacinovem ravnanju ni manjkalo. Odtod njuna sramotna smrt na vislicah. Kako pa je bilo z Rupnikom, bo pojasnjeno pozneje. (Ni bilo pojasnjeno nikoli. Tovariš je po 29-letnem rednem izhajanju nenadoma utihnil dne 31. 12. 1973. — Op. ured.)

ZAKAJ VSE ŽRTVE?

Ob priložnosti zadnjega Titovega obiska v Romuniji, je neodvisni buenosaireški dnevnik gospodarskih in finančnih krogov „El Cronista Comercial“ dne 11. 7. 1974. prinesel na Dunaju datiran daljši komentar novinarske agencije Inter-Press Service, iz katerega za naše bralce dobesedno povzemamo spodnje odstavke. Ko ta komentar preberemo, se moramo z grozo samo vprašati: Če nobena statistika in propaganda ne moreta več zanikati dejstva, da je režim v naši domovini obupno odpovedal v gospodarskem in družbenem pogledu, in se povrhu še zgodi, kar napoveduje pričujoči komentar, za kaj so torej naši medvojni avanturisti s Titom na čelu na Stalinovo zapoved in v imenu komunizma poslali v smrt stotisoče najboljših rojakov, ki so to pustolovščino o pravem času spoznali in se ji skušali upreti? Kakšna bi bila danes situacija, če bi Jugoslavija po vojni ostala v svobodnem demokratičnem taboru? — Op. ured.

Sestava delegacije, ki je spremljala predsednika Tita v Romunijo, je dokaz, kakšno izredno važnost pripisuje Jugoslavija temu obisku.

Predsednika Tito in Ceaucescu sta imela pred seboj tako pomembno politično agendo, da sta vprašanja gospodarskih in trgovskih odnosov med obema državama prepustila izključno razgovorom med njunimi neposrednimi sodelavci. Posebno pozorno sta morala analizirati formule, ki naj jim sledita njuni deželi pri izvajanju neodvisne politike na področju, kjer — kakršen je pač Balkan — najmanjši pretresljaj na mejah lahko povzroči kontinentalno kataklizmo. (Vojna leta 1914 ni bila prva, pa tudi ne zadnja izkušnja, ki potrjuje to trditev.)

Med tem ko večina analistov mednarodne politike — v Evropi in Ameriki — z ozirom na resnične ali navidezne interese Sovjetske zveze pozorno zasleduje vse znake, ki naj bi kazali na politiko Kremlja v odnosih do Zahoda in Vzhoda (Kitajska!), na splošno sploh ne jemljejo v račun tretje danosti: da bi prvenstvena pozornost Sovjetske zveze utegnila biti osredotočena — kot v časih Petra Velikega — proti jugu njenih meja.

Po Stalinovi smrti je Sovjetska zveza izmuznenju Jugoslavije morala dodati še dve deželi, ki sta presedlali na tako imenovani nacionalni komunizem: Romunija, ki je zahtevala izključitev sovjetskih čet iz Varšavskega pakta, in pa Albanija, ki se je z lokavostjo ter iznajdljivostjo, kakršna je tipična za voditelja kmečkega izvora, znala izogniti sovjetskim zahtevam. Odkar je Moskva leta 1968 zagrešila zasedbo češke in Slovaške, poseben zakon, ki je vključen v romunsko ustavo, določa — na primer —, da mora biti vsakršna odobritev za prehod, nastanitev ali samo začasno podelitev

koncesij tujim četam sprejeta po romunski Narodni skupščini. Minuli teden je Ceausescu v ponovnih javnih izjavah zavrnil dva pomembna projekta sovjetske zunanje politike: predlog za sklicanje svetovne konference komunističnih partij (ki naj bi ne služila samo obsodbi Kitajske, temveč bi naj postavila na pranger tudi vse krivoverne težnje nacionalnega komunizma) in pa pospešeno gospodarsko zlitje vzhodnoevropskih socialističnih dežel v socialistično gospodarsko unijo (COMECON).

Navzlic trdni, neodvisni romunski politiki napram Sovjetski zvezi, je vsekakor očitno, da Kremelj pripravlja svoje adute, da ob kakršnikoli dani priložnosti popravi strahotno ponižanje, ki mu ga je leta 1948 zadal Tito.

Poleg tega je Sovjetska zveza od leta 1972, ko je predsednik Sadat spodil sovjetske strokovnjake iz Egipta in jim zapovedal sprazniti Aleksandrijo, sredozemska sila brez enega samega vojaškega pristanišča v tem morju. Priložnost za zadelanje te vrzeli bi se — vsaj v perspektivah Kremlja — utegnila ponuditi ob umaknitvi ali smrti 84-letnega Tita. Kljub temu, da trenutno še ni znaka za njuno utemeljenost, Kremelj vendarle v svojih načrtih računa s katerokoli izmed obeh možnosti; in poznavalci menijo, da o njima resno razmišlja tudi maršal Tito — ne glede na to, kar proti temu utegnejo zatrjevati njegovi najbolj zvesti pripadniki.

Ko bo maršal Tito izginil z jugoslovanske politične pozornice, Sovjetska zveza pač ne bo štedila z napor, da Belgradu prepreči vztrajanje pri politiki, ki naj ga (preko neuvrščenosti) prikazuje kot vezanega na strategijo, katera stremi k integraciji Balkana s sredozemskimi deželami in preko njih s Srednjim Vzhodom.

Da Sovjetska zveza nikakor ne zanemarja svojih južnih meja — za katerimi se ji odpira pot v Sredozemlje in jo preko njega po Suezu povezuje z Indijskim oceanom —, je bilo nedvomno dokazano z nedavnim obiskom, ki ga je naredil Romuniji vrhovni poveljnik Varšavskega pakta maršal Jakubovski. Kakor so se nemudoma potrudili razglasiti sami romunski diplomatski viri, je bil namen tega potovanja, doseči hodnik po kopnem skozi romunsko pokrajino Dobrudžo ob Črnem morju, kateri naj bi Sovjetsko zvezo neposredno povezal z Bolgarijo. Seveda ne more biti dvoma, da si Sovjetska zveza tega hodnika do Bolgarske — kjer bi zgradila železniko progo — ne želi menda zaradi nedolžnega namena, kakor da bi hotela preko njega prevažati svoje turiste na obale Črnega morja, temveč vsekakor bolj zatrdno zaradi tega, da bi preko njega imela možnost hitrega premika sovjetskih čet, ki doslej v Bolgariji še niso bile nastanjene.

Če Kremelj že pač hoče nastaniti svoje čete v Bolgariji, je Romunija na to sovjetsko zahtevo odgovorila, da to kaj lahko stori tudi iz svojih lastnih pristanišč na Črnem morju. Kajpak ni mogoče dvomiti, da maršal Jakubovski nima samo površnih osnovnih pojmov o logistiki, in ne bi te romunske odklonitve ocenil kot enostavni izgovor tehnične narave. Zahteva šefa socialistične innače zahodnega Atlantskega pakta je dejansko bila

postavljena v zvezi z izjavami, ki jih je letošnjega marca izrekel glavni tajnik bolgarske komunistične partije Todor Živkov, češ, da Bolgarija ne sme prezreti možnosti, da v bližnji bodočnosti postane 16. sovjetska republika.

Poglavitni namen tega sovjetskega načrta je torej očiten: Priključitev Bolgarije s hodnikom po kopnem skozi Romunijo, s čemer bi bila obenem postavljena pregrada na edini poti te dežele k morju.

Sovjetska zveza ima že svoje oklopne sile v Madžarski, ob severni meji Jugoslavije. Računa tudi že s polovično obljubo Bolgarske, da hoče postati 16. sovjetska republika; kar pomeni, da namestitev sovjetskih čet tudi na jugovzhodnem jugoslovanskem boku ni več vprašanje. Hodnik skozi Romunijo bi torej dopolnil strateški načrt, ki ga je Sovjetska zveza pripravila za čas po Titu, ko se v Jugoslaviji grozijo odpreti nevarne razpoke in bi kakšna skupina utegnila v podporo svoje politike zaprositi zunanjo pomoč.

Florijan Slak

Kritikom je treba stopiti na prste

Mislim, da se prav spominjam, čeravno je že tega preteklo nekaj let, odkar sem gledal film „Dr. Živago“; v katerem je boljševik in polbrat dr. Živaga zasledoval, ko je iz vrtno ograje odtrgal par desk, jih skril pod suknjo in jih prinesel v svoje stanovanje, da bi se z njimi malo ogrel v strupeni zimi. In boljševik je rekel: „En sam tak človek, ki odtrga desko iz vrtno ograje, kar je prepovedano ne pomeni ničesar; milijon takih ljudi, uniči mesto!“...

V prenesenem smislu moremo reči, da en sam kritik ne pomeni ničesar, milijon takih kritikov (pa jih ni treba toliko) lahko razruši sistem ali izpelje revolucijo ali kontrarevolucijo, če se jim pravočasno ne stopi na prste. Doma med revolucijo so komunisti in njih zavezniki rekli „da jih je treba v kali zadušiti, oziroma likvidirati!“

Kritike pa menda še Bog nima rad; saj so nas učili, da je Bog pognal iz nebes uporne angele v spodnje prostore „kjer je jok in škripanje z zobmi“ ... Tako se je torej prva revolucija odigrala v nebesih in Bog je bil demokrat, ki ni premaganih in upornih angelov likvidiral, ampak jim je dal svoj teritorij in možnost, da Bog in Satan lahko med seboj tekmujeta ob kavalirski šahovski igri. Bog bi rad naredil vse ljudi svetnike. Satan pa dela z vso paro ravno nasprotno.

Otroci radi sledijo svojim očetom, kar je naraven pojav in ni nič čudnega, da se je ta igra zanesla tudi na zer jo. Če pa je taka igra igrana

v meri nepisane dostojnosti, je to dragocen šport, mnogo bolj, kot pa brcanje žoge in prerivanje za njo po stadionih v zabavo puhli publiki...

Kritiko delimo v različne kategorije. Npr. konstruktivne, razdiralne, ideološke, strankarsko-politične itd. itd. Nekateri kritiki kritizirajo zato, ker bi radi videli pravičnejšo družbo, objektivno gledanje na preteklost, zato ker ne morejo sprejeti molka, ki je diktiran od zunaj in od „zgoraj“. Za nje ni sprejemljiv skok iz desnega ekstrema v levega, ker so pač taki trenutni interesi velikih ali vodilnih. Kratko: nočejo biti brezznačajne sahovske figure.

Kritika je tako stara, kot je stara civilizacija, samo njena ostrina je podvržena času, možnostim, svobodi govora itd.

V domovini je dovoljena „konstruktivna“ kritika od ekonomije do cerkve (če pri tem niso prizadete koristi partije oziroma klečeplazenje za njo). Ni pa dovoljena kritika režima niti komunistične partije in njenega sistema, ker to bi že bil „klerikalizem“, „belogardizem“ in še kopica drugih —izmov, ki so seveda za komunistično partijo in vladajočo kliko, ne samo razdiralna kritika, ampak sovražniki socialističnega sistema, na katerem sedi partija kakor koklja na jajcih.

V emigraciji, to še posebno v politični emigraciji, bi se baje kritiki morali podrediti „strankarskim interesom“ (kaj pa če kritiki niso člani nobene politične stranke?), ki seveda zopet bazirajo na neslovenski svetovni centrali. Ni treba biti nikomur „politik“, da ne bi opazil pisanja vodilnih slovenskih političnih emigrantov in po njih kontroliranem tisku, da, odkar se je spremenila vatikanska politika po odjugi „tovariša“ Hruščeva v Moskvi in po Rankovičevi „amnestiji“ ter Vatikanskem dialogu, so začeli zopet kimavsko klečeplaziti, da so pri navadnih zemljanih ne samo izgubili simpatije, ampak kot pravijo v Aziji: „Izgubili so svoj obraz!“

V iskanju svojega „novega obraza“ pa naravno pridejo v konflikt z ljudmi, kateri so jim v preteklosti sledili ali z njihovimi idejami simpatizirali. Bodo jih, milo rečeno, pomilovali kot ljudi brez hrbtenice... Takih ljudi pa je med nami vedno več in jim gre vsaka kritika na živce.

V januarski številki (1974) mesečnika „Slovenska država“, ki izhaja v Torontu, Kanada, sem z zanimanjem čital članek g. Mirka Geratiča pod naslovom „Več slovenske odločnosti v letu 1974“. Članek je zanimiv, zlasti za tiste, ki smo ta list pod njegovim uredništvom visoko cenili. Namreč tisti, ki iskreno simpatiziramo s slovensko državno miselnostjo (nekateri to imenujejo: slovenski separatizem) ne soglašamo z ljudmi, ki so to idejo zrabljali ali jo izrabljajo za svoje osebne, strankarske in podobne interese, kot sem o tem napisal v članku pod naslovom: Še o separatizmu (Tabor št. 4, 1970) in se mi zdi, da imamo o tej ideji intelektualno krizo, ali preprosto: zmešane pojme!

Ne bom citiral celotnega članka, ampak samo tisti del, za katerega

mislim, da je komentar potreben in pri katerem mislim, da sem tudi sam delno osebno prizadet. Takole piše:

...

Biti moramo Slovenci v dejanju. Besede same ničesar ne store, v dejanju le pokaži se, če si še zaveden Slovenec. Dejanj nam manjka in odločnosti. Naše slovenstvo je nekam mevžavo. Doma v Sloveniji trpijo in hodijo križev pot vodniki slovenske cerkve: škofje in duhovniki. Za svoje delo in bridke skušnje pa žanjejo napade, očitke, če že ne sovraštvo. Pred seboj imam pisma iz B. Airesa, Argentina in iz Nemčije. Kaj vse očitajo slovenskim škofom in slovenskim duhovnikom. Baje je nemško katoliško časopisje napadlo slovenske duhovnike in jim očitalo, da nimajo nobene narodne hrbtenice... V B. Airesu so zgradili kapelo, morda celo cerkev v čast Mariji Pomagaj, ki naj bo v spomin slovenskim domobrancem. Da bi jo prišel blagosloviti ali jo posvetiti kak slovenski škof, sta proti obe slovenski borčevski organizaciji... Slovenski duhovnik iz B. Airesa piše: „Cerkvena hierarhija uslužno posluša režim. Škof Držečnik na birmovanjih razlaga svoje vtise o potovanju po Rusiji, da se prikupi partijskim botrom. Cerkev v Sloveniji je v nekaj letih ohromela. Nima mladine. Novi kler katerega je zaenkrat še nekaj, je novega mišljenja. Vse preveč Grmičev, Rodetov, Cajnkarijev etc“...

Kdo so tisti, ki tako napadajo slovensko Cerkev doma? Ljudje siti vsega dobrega. Vidi jo le sebe, nočejo pa videti trpljenja Cerkve v domovini. Naj bi šli domov, na tam začeli s svojimi prenovitvenimi idejami! Pa ne bodo šli, ker se bojijo za svojo kožo. Tam bi se po domače podelali v hlače... (Oprostite, ni lepo povedano, pa potrebno). Škofje in duhovniki so v domovini kakor mučenci v areni. Mesto molitve za nje, pa dobivajo od zadaj, izza varnega plota, s kolom po glavi. To gotovo ni slovenstvo.

...

Koliko prilik nam je danih, da podpremo gradnjo in popravilo cerkva v domovini, da odpremo srce in roke ter damo za vzgojo duhovniškega naraščaja. Tudi v zamejstvu moramo biti Slovenci eno: v skupnih narodno-političnih ciljih, v podpori in ohranjanju slovenstva v naših cerkvah, v borbi za te naše od Boga nam dane pravice. V podpori naše kulture, pri ohranjanju slovenske pesmi, slovenskih organizacij, pri podpori za slovenski tisk. Naj posebej še omenim Mohorjevo družbo v Celovcu. Preko nje pomagamo slovenskim koroškim rojakom, ki so preganjani od novovstalega nacizma ob podpori vlade in vseh avstrijskih

političnih strank. Imamo verska mesečnika: „Ave Maria“ in „Božja Beseda“. Imamo edini slov. katoliški dnevnik „Ameriška Domovina“. Kaj storimo, da jih ohranimo in še razširimo? Tukaj pokažimo naše slovenstvo!

...

Da, naše slovenstvo je meščavo in to slovenstvo je tako, kakršni smo sami...

Res je, da cerkev doma nima tistih privilegijev kot nekoč; ima pa Jugoslavija konkordat z Vatikanom, katerega stara Jugoslavija ni imela. Ne upal bi se trditi, da je cerkev doma preganjana (bila je preganjana, dokler ni popolnoma kapitulirala pred „rdečim“ režimom) in da škofje in duhovniki za svoje delo in bridke izkušnje žanjejo napade, očitke, če že ne sovraštvo...

Še nikoli v zgodovini slovenske cerkve niso škofje in duhovniki prepovali vseh celin sveta. Koliko je še begunskih duhovnikov in vodilnih „političnih emigrantov“, ki še niso šli gledati na uro v Slovenijo, kjer vabijo na večerje in gostujejo bivše šefe OZNE, sedanje UDB-e, razne direktorje tovaren, bivše likvidatorje itd., in ko se vrnejo med rajo, katero so nekoč vodili in katera jim je čuvala glave, pa z viška gledajo na „te kmete“, ki še vedno sanjajo o resnici in pravici za svoje pobite soborce...

Če bi res bili taki in podobni ljudje tako preganjani, bi jih za njihovo delo v preteklosti poslali v Sremsko Mitrovico... „Tovariši“ takih neumnostni ne uganjajo več, ker točno vedo, kdo je najboljši miner med emigracijo.

Res je, da bo v Sloveniji še nekaj duhovščine, ki je preganjana in to ne samo direktno od režima, ampak od njega preko cerkve. Taki stari duhovniki s trdimi hrbtenicami pasejo svoje zveste ovce po hribovskih tarah, ker mladi, napredni duhovniki niso primerni, da bi hodili po kamnitih hribovskih vaseh med temi „zaostalimi“ kmeti. Nekoč so šli „napredni“ v hribe; sedaj pa gredo „zaostali“!

Tudi v emigraciji je slučaj, da so predstojniki prepovedali pisati slovenskemu duhovniku č. g. dr. Blatniku resnico o komunizmu, o Titu in o njegovih. Ali je g. dr. Blatnik edini? In če ni, ali je pokorščina res tako dosledna? Kako je to mogoče, da se vedno bolj načrtno odstranjuje vsak spomin na domobrance? Pisatelj Cankar je v svojem „Polikarpu“ prikazal naš čas. V „Hlapcu Jerneju“ pa je poosebil vse, ko je hlapec Jernej s smehom gledal gorečo Sitarjevo domačijo...

Nemški katoliški časopisi imajo popolnoma prav!

Da se je končno začelo še svitati v „slovenskem“ Buenos Airesu, (gotovo je „Tabor“ prižgal luč), je pa zelo razveseljav pojav. Zgradili so katedralo ali cerkev, ki bo v spomin Slovenskim domobrancem in da so „protikomunistični borci proti temu da bi jo prišel posvetiti ali blagosloviti kak slovenski škof“ — je čisto logično in edino pametno.

Slovenska cerkev in njeni škofje niso nikoli obsodili pokola Slovenskih domobrancev in drugih protikomunističnih borcev in civilistov — okrog 20.000 ljudi pobitih po vojni brez vsakega procesa, ki so sledili vodstvu in naukom cerkve, med katerimi je bilo veliko duhovnikov. Nikoli niso zahtevali, da bi svojci poklanih smeli obiskati grobove po gozdovih, Kočevskem rogu, Teharju itd. Skratka, slovenska cerkev, škofje in vatikanska politika je zamolčala vlezločin nad narodom, ga malikuje za trideset srebrnikov, ki ne bodo prinesli drugega, kot idejni konec na vrvi!...

Torej, da bi zastopniki slovenske cerkve blagoslovili spomin na tiste, ki za njo in njih „niso“ nikoli eksistirali, to bi bil pravi insult. Končno so se argentinski Slovenci le morali nekaj naučiti od blagoslovitve Slovenske kapele v Washingtonu in Slovenika v Rimu, kjer nikjer ni bilo besede o škofu Rožmanu, katerega — skupaj z domobranci — za slovensko cerkev ni nikoli bilo!

Komunisti doma obsojajo cerkev, ker ni pomagala internirancem, zlasti na Rabu in drugih taboriščih. Ne bom trdil, da njihove trditve nimajo nobene podlage. Fakt je, da so bili interniranci, zlasti na otoku Rabu, kjer so bili razen nekaj malenkosti v gozdovih polovljenih inteligentov in polinteligentov (ki so vodili kuhinjo, pisarne itd. in bili v službi italijanske taboriščne uprave in hujši tirani od Italijanov, do svojih sointernirancev) po vaseh naloavljenih, oz. pobranih kmetov, ki niso s partizanstvom imeli nič skupnega, razen da so bili njihove žrtve protikomunistično usmerjeni. (Gl. Franc Potočnik: „Žice morje in gozdovi“, Ljubljana 1951. Šef Titove mornariške obveščevalne službe, bivši mornariški aktivni oficir kraljeve Jugoslovanske vojne mornarice, ljubljčan.) Noben zastopnik slovenske cerkve jih ni obiskal in šele proti koncu jih je obiskal škof Srebrnič z otoka Krka.

Kje je bila cerkev in Vatikan ter slovenski gospodje v vatikanski službi s patrom dr. Prešernom na čelu, da bi reševali cerkvi zveste ovce umirajoče od lakote (samo na Rabu je v osmih mesecih umrlo od lakote nad 4.000 Slovencev — kmetov in njih sinov). To je polovica. Kako hitro pa so v Vatikanu intervenirali pri Hitlerjevem generalu Wolfu, za največjega duhovnika-komunista (Hrvat po rodu) v Sloveniji, priorja Pleterskega samostana (največje in najzanesljivejše komunistične centrale v Sloveniji) dr. Leopolda Edgar-Lavov-a, katerega so zato Nemci takoj izpustili...

In škof Rožman je apeliral direktno na Mussolinija, za zaprtega sekretarja Slovenske komunistične partije Toneta Tomšiča, in za katerega trdijo, da je do tedaj že imel na vesti 40 političnih umorov, ker je izhajal iz ugledne katoliške družine. Mussolini se je o zadevi informiral in Tomšič je bil ustreljen!

V take in podobne zadeve bi bilo že davno nujno pogledati.

Slovenski duhovnik iz Buenos Airesa ima prav! Cerkev nima mladine,

pa tudi komunisti je nimajo, ker mladina noče hipokratstva. Kdor trdi, da je sodobna slovenska mladina verna, da hodi v cerkev itd., tisti ali stvari ne pozna, ali pa se mu sanja. In kdor ne verjame, naj samo malo pogleda okrog sebe ali pa se bežno ozre po mladini, ki je prišla za nami iz domovine, potem pa pogleda, koliko izmed njih danes še hodi v cerkev (tukaj moramo izvzeti ljudi, ki so doma iz teritorija, kjer nimajo pojma o revoluciji, tj. iz Prekmurja) in če boste našli pet odstotkov takih, potem bo to število zelo veliko neoziraje se na to, če so izšli iz še tako katoliških družin. Koliko jih je med njimi, ki o svojih starših nočejo ničesar vedeti, niti zakaj so njih očetje mrtvi... Ne hodimo po oblakih!

Končno pride pisec do vprašanja: „Kdo so tisti, ki napadajo slovensko cerkev doma?“ (Pravilno: kritizirajo. Napad in kritika sta po mojem prepričanju dve zelo različni stvari — op. pisca.)

Eden takih grešnikov sem tudi jaz in se svojega greha javno izpovem, absolutno ga pa ne obžalujem! Pisal sem pismo uredniku verskega lista „Družina“, katerega seveda niso objavili, niti mi na njega niso odgovorili, dasi je bil moj naslov točno naveden. Pismo je objavil „Tabor“ (št. 11—12. 1972.). „Tabor“ je med drugim tudi objavil moj članek: „Slovenska dilema“. (Številna pisma, ki sem jih prejel celo od osebno mi nepoznanih ljudi pričajo, da sem zadel živo v resnico, do katere imajo ljudje še vedno spoštovanje) „Tabor“ št. 11. 1973.

Tudi g. M. Geratič je pred več kot 18. leti objavil v „Slovenski državi“ moj članek pod naslovom: „Za čast Slovenskega domobranstva!“ To pa je bilo v tistih dneh zelo disidentno, da ne rečem kaj hujšega, tako nesprejemljivo, da so se pozneje na ustanovnem občnem zboru Zveze protikomunističnih borcev v Clevelandu (kjer sva bila navzoča samo dva borca iz Kanade) za kulisami trije politični gospodje razburjali: „Kaj pa je bilo treba vabiti tega „stražarja“ iz Kanade, pa še borce naj bi zastopal tam!“

Prepričan sem, da me oba še živeča gospoda ne prištevata več v vrste tistih, kamor nisem nikoli spadal; sem pa simpatiziral z idejo istih, dokler ga niso začeli s... (oprostite nedokončani besedi). Prav tako pa sem prepričan, da, ako borci ne bi uspeli v svoji organizaciji narediti red, danes bi ne bilo „Tabora“ in bi domobranstvo v emigraciji bilo prav tako pozabljeno. Ker gredo Cerkev in politika vedno z roko v roki, isto kot kapitalizem in komunizem. Zalostno pa je le to, da se moramo bojevati za priznanje pri svojih nezakonskih političnih očetih, ki bi nas radi pokopali, oziroma nas pokopavajo, kakor so pokopavali Cankarjevega Polikarpa...

Mi naj gremo domov s svojimi prenovitvenimi idejami. In da ne bomo šli, ker se bojimo za svojo kožo in ker bi se tam — kot misli g. Geratič — „podelali v hlače!“

Siliti koga domov (to storijo dobro poznamo iz Vetrinja) in sam s svojimi idejami ostati v tujini, ali si s takim pisanjem pripravljati pot

za uživanje v Sloveniji v Ameriki zasluženega pokoja, ni ravno najbolj idealno.

Zadeva s hlačami pa je nekaj drugega. Ker sem zrastel na kmetih, sem že po naravi konservativen in kljub vsej ultra naprednosti s katero nas pitajo po časopisih skoraj tri desetletja, še vedno verjamem v privatno lastnino in hlače-moške ali ženske (odkar so ženske enakopravne, se je zgodilo tisto, kar so fantje na vasi peli še pred vojno: „Če ženska hlače bo nosila, se konkurenca bo razvila...“) so najbolj privatna lastnina celo v socialistični (komunistični) družbi, kot temu pravijo doma. Če pa kdo kaj v njih naredi iz kakršnegakoli že razloga, je to torej privatna zadeva. Toda, ako kdo s... na papir in to servira javnosti, pa ni več privatna zadeva.

Ko so mučenci so umirali v areni. je Peter bežal iz Rima. Po poti je zagledal Kristusa s križem in ga vprašal: „Quo vadis, domine?“ „V Rim, da me bodo v drugič križali!“ mu je Gospod odgovoril. Peter se je vrnil nazaj v Rim in je bil križan!

To je bil tisti Peter, kateremu je rekel Kristus: „Preden bo petelin dvakrat zapel, me boš ti trikrat zatajil!“

Da, petelin je že dvakrat zapel. Kmalu bo v tretjič Nedolžno pomorjeni tisoči pod skalami slovenskih gozdov pa so bili že tisočkrat zatajeni in jih tajijo še danes. Tudi oni kličejo iz grobov: „Vračamo se, da nas bodo še enkrat pobili!“

Savel iz Tarasa se je na poti v Damask spreobrnil v Pavla. Kateri je imel prav? Ali ni vračanje iz Damaska danes tisto, da se čimprej naredi, kar je zapisal neki Kanadčan: „Ko sovražnik s teboj naredi najhujše kar more, potem pridejo prijatelji, da te ubijejo.“!

Marsikaj radi obešamo na slovenski zvon, ki ima s slovensko problematiko malo ali nobene zveze. Kot razumem, nekateri smatrajo vsako kritiko za neslovensko, nasprotno slovenski tradiciji itd. Verjetno imajo prav. Ako je slovenska tradicija kimanje, hlapčevstvo, neznačajnost itd., potem kritika gotovo ni slovenska, ker ni porojena iz hlapčevstva, ampak iz samostojne miselnosti.

Mislim, da je v našem času zelo malo ljudi, ki še mislijo „po starem“, da ne bi poznali razliko med vero in dogmo ter cerkvijo in njeno politiko. Kritiziramo — ne: napadamo — cerkev in njeno politiko, ter del duhovščine, ki tisti politiki pretirano sledi. To je dostikrat v popolnem nasprotju z vero, kot mi vero pojmujeemo. Kristus je iskal grešnike in reveže itd. ne pa velikih uuhovnikov in farizejev, katere je celo obsodil: „Vi ste lažnjivci!“ In ker je bil dosleden, so ga križali!

Danes, ko cerkve obsojajo odstranitev „rdečega“ režima v Čile in njihove „rdeče begunce“ moralno in materialno rešujejo in jih pomagajo naseljevati po kapitalističnem in nekomunističnem svetu, čeprav spadajo med

komunističen svet in izvajajo načrt za dokončno podminiranje kapitalističnega sveta. Niti z besedo pa ne protestirajo, bratje v Kristusu, ko tisoči umirajo in gnijejo po sovjetskih koncentracijskih taboriščih. Nikjer nisem videl, da bi papež, ali Združene cerkve (ki finančno podpirajo afriške in druge revolucionarje) protestirali ob izgonu Aleksandra Solženicina in njemu podobnih in tisočev neznanih, njemu enakih v Sibiriji. Ne, še več! Odstraniti in podrediti je treba „uporne“ Ukrajince, Madžare, itd. (oni niso kot Slovenci slepo vdani) z njihovimi kardinali vred. Seveda to so trenutne koristi cerkve, čeravno je to v nasprotju s prepričanjem vernikov. Tu pa imamo odgovor, zakaj vernost ljudstva pada.

Čas bi že bil, da bi že enkrat nehali mešati vero, cerkev, pokorščino itd. s slovenstvom. In če „izza varnega plota udarimo“, je to samo-sicer ne ravno idealno krščansko-storjeno iz prepričanja, da, če te kdo udari po glavi, mu udarec vrni in spoštoval te bo kot moža.

„Bodimo vendar bolj dosledni!“

„Bodimo odločni, borbeni! Borbeni tudi proti onim, ki na raznih obalah slovenskega zdomstva kažejo svoje namišljeno slovenstvo v blatenju cuh, kateri nimajo potrebne svobode...“ (Geratič)

Živio, sem si mislil! Še obstojajo ljudje, ki so se med revolucijo skoncentrirali v, po okupatorju zasedeni in z bodečo žico in bunkerji ograjeni, Ljubljani, katero so po septembru 1943 dalje čuvali domobranci; se zbirali po kavarnah, kadili cigare, politizirali, se navduševali za kralja in „zaveznike“ in jedli okupatorjev kruh; pri tem pa „vodili borbo proti komunizmu“ s propagando in se pridno ukvarjali s črno borzo, ker so domobranci očistili teren za njihove črnoborzne „operacije“. Kako navdušeni „borci“ proti komunizmu so to bili: saj so vendar domobranci tedaj zmagovali dan za dnem. OR teritorij se je z vsakim dnem večal in za njega OR-ovcem ni bilo treba niti enkrat postaviti glave (r...) v nevarnost...

Toda vsake stvari je enkrat konec! Nekateri OR-ovci so se pravočasno znašli, dobili so zveze z ljubljanskimi rdečkarji in so po umiku domobrancev postali „majski heroji“, največje povelje zlo!

Zopet drugi so se umaknili pod domobransko zaščito v tujino, tam ustvarili svoje pozicije po taboriščih in v svetu ter z njih začeli streljati po domobrancih.

Mnogi pa so na obalah zdomstva čakali celo par desetletij, da je prišel pravi čas, ko so dokončno našli „odločnost in borbenost“, da zasujejo še zadnji grob slovenske značajnosti.

Vprašanje samo nastane: „Kdo bo dalj časa vzdržal? Domobranci ali OR-ovci? Za nas prve ni izhoda; za druge pa je izhod uživanje pokoja v Ljudski republiki Sloveniji, saj tam so tuje valute zelo dobrodošle. Ali nimajo poguma, da bi častno, brez napadanja drugih to storili, ali pa bi si radi pridobili priznanje režima, če bi dosegli, da bi nas poprej „pokopali“

in tako prišli z adutom k svojim novim gospodarjem češ: „Kar vi niste mogli doseči, to je uspelo nam!“

Prepričan sem, da so v zmoti.

Za zaključek naj samo citiram iz iste številke SD članek, ki ga je ponatisnila iz Ljubljanskega „Pavlihe“, ki ne potrebuje nobenega komentarja.

IZ PAVLIHE

Konstruktivni predlogi skupščini SR Slovenije

Predlagatelj: občan Slavko Pregelj

Ukinite vse kritike

Sem za to, da bi bil na Zemlji mir in da bi vsi vse ljubili. Razen moje žene, ki jo lahko ljubim samo jaz. Jaz na primer imam rad tudi našo skupščino. Še nikoli sicer nisem šel k njej in ji rekel dober dan lepo vreme imamo, kako si kaj, in ob koncu ji nisem, potem ko bi prestopal z ene na drugo nogo ter se stokrat odkašljal priznal, da jo imam rad. Rad jo imam drugače, dajem ji konstruktivne predloge. Ne takšne, ali bi šla z mano zvečer v kino ali kam na večerjo, ampak kaj bi bilo treba storiti, da bi bilo povsod vse lepo.

Da bi bilo čisto zares povsod odločno lepo, pa po mojem mnenju kaže postoriti še kakšne malenkosti.

Na začetku leta, na primer, zvezni izvršni svet pove, kakšni so naši gospodarski cilji in kaj vse bomo storili.

Potem sredi leta zvezni izvršni svet zelo zaskrbljeno pove, da so se nam cilji precej odmaknili.

V tem hipu stvari prenehajo biti lepe in ljudje se ne ljubijo več vsevprek med seboj. Pojavijo se namreč kritiki, ki rečejo, da je to, oprostite izrazu, svinjarija, in če je vlada zadolžena za politiko, naj jo tudi izpelje, ne pa, da zaskrbljeno ugotovi, kako ciljev ne uresničujemo.

Ljudje seveda takoj postanejo razburjeni.

Ampak kritiki še kar naprej gonijo svoje.

Letos jih jezi na primer, da kljub zamrzovanju cen cene rastejo najodločneje od leta 1965 naprej.

Potem, da življenjski stroški rastejo prav tako najbolj v vseh letih po zadnji reformi.

Da sestave našega gospodarstva ne spreminjamo, kot smo rekli.

Kako v nasprotju z vsem, kar smo se dogovorili, gospodarstvo preveč obremenjujemo z različnimi davki in prispevki.

In še in še. Kar kritizirajo in kritizirajo.

Tu ni nobene izbire. Še nobene vlade nismo odstavili in

skoraj nobena še ni odstopila; pravzaprav, zakaj, saj smo krivi vsi in bi kvečjemu morali odstopiti mi vsi ali bi nas vse morali odstaviti.

To pa je nemogoče. Kot na dlani je, da je treba ukiniti kritike.

Kaj se to pravi — vznemirjati ljudi, ki postanejo slabe volje, namesto da bi se veselili, da bi videli, kako vsi ptički pojejo najlepše pesmi in kako cvetijo najlepše rožice in kako je najlepše, če se vsi ljubimo!

To bi bil moj predlog za danes in mislim, da ga velja upoštevati.

Pri kritiki človek nikoli ne ve, kaj vse si bodo dovolili kritizirati jutri, če jim že danes ne stopimo na prste.

NAŠI MOŽJE

Evgen Rupnik – 60-letnik

Ker naša kartoteka ne laže, moramo verjeti, da je dne 12. avgusta 1974 napolnil 60 let življenja *g. Evgen Rupnik*, mlajši sin pok. gen. Leona Rupnika. Kot poročnik je že bil pozan as jugoslovanskega kraljevskega letalstva in je svoj sloves upravičil med redkimi letalci, ki so uspešno posegli v zračne bitke ob napadu sil Osi na Jugoslavijo. Bil je udeležen tudi pri evakuaciji jugoslovanske vlade v Nikšiću, kjer so mu odvzeli letalo, njega pa pustili na zemlji, da se je pretolkel do doma, kakor je pač vedel in znal. Ob izbruhu komunistične revolucije se je takoj pridružil nacionalnim obrambnim silam in organiziral svoj četniški odred „Beli Orel“, ki je pozneje, po italijanski kapitulaciji postal skupaj z ostanki vaških stražarjev njegovega svaka stot. Dejana Suvajdžića začetek slovenskega domobranstva v Ljubljani. Ob organiziranju domobranstva je očetu gen. Leonu Rupniku pomagal sestaviti razglas o ustanovitvi slovenskega domobranstva, ki pa, kakor zgodovina že ve, ni bil nikdar objavljen, ker so neke temne sile že takrat mimo gen. Rupnika, pa s pomočjo okupatorjevega štaba izdale oni drugi — nepodpisani razglas. V domobranstvu je npor. Evgen Rupnik vodil naborni urad. Ob razsulu je svoj odred varno prepeljal naravnost v Italijo in v svobodo. Svojemu zvestemu naročniku, podporniku in po potrebi tudi sodelavcu, tudi Tabor iskreno čestita k življenjskemu jubileju in mu kliče: še na mnoga leta!

Viktor Zakrajšek – 60-letnik

Naš slavljenec Viktor se je rodil 2. septembra 1914 v Malem Lipovcu, fara Ajdovec pri Žužemberku na Dolenjskem.

Ker je bilo zemlje malo, družina pa velika, so ga kmalu poslali v sosednjo vas služiti za pastirja. Tako si je že kot mlad poba moral služiti kruh. V šolo je hodil v Ajdovec; pozneje se je šel učiti na Dvor za čevljarja, kjer se je tudi izučil, toda svojega poklica ni pozneje nikoli opravljal.

Služil je jugoslovansko vojsko v Ohridu. V začetku 1941 je tudi on bil mobiliziran, ob razpadu pa se je med prvimi vrnil domov. Nekaj časa je delal kot gozdni delavec, potem je dobil službo cestarja v sosednji občini; vendar te

službe ni dolgo opravljal, ker so ga Italijani avgusta 1942 aretirali in poslali z mnogimi drugimi v zloglasno taborišče Rab v internacijo. Tam je bil do konca italijanske okupacije 8. septembra 1943. Tam je bil že precej izčrpan. Če bi ne imel dobrega prijatelja, ki se je vrnil k Italijanom v službo kot kantiner, bi verjetno nikoli ne dočakal razpustitve taborišča. Tudi on bi počival med tistimi tisoči, ki so tam od lakote pomrli.

Po italijanski kapitulaciji so otok zasedli partizani in vse za katere so mislili, da so sposobni nositi orožje so poslali v zloglasno Rabsko brigado, katera je bila sestavljena iz samih bivših internirancev z Raba. Kot zaveden protikomunist pa je on takoj v začetku vedel, da tam ne bo mesta za njega. Tako so on, njegov brat France in še nekaj drugih iz Notranjskih gozdov pobegnili iz brigade in se vrnil na svoje domove. Ker je bil od strani partizanov čedalje večji pritisk, da morajo z njimi pod orožje, se je začel skrivati. Ko je zapadel prvi sneg in je skrivanje postajalo čedalje bolj nevarno in ko so še v vasi ujeli skrivače in jih za Stavčo vasjo partizani s krampi pobili, je vedel, da ni druge rešitve, kot da gre v Novo mesto. Tako so se naš slavljenec, njegovi bratje in še nekateri drugi odločili in šli 2. januarja 1944 v Novo mesto, kjer so se priključili domobrancem. Nekaj dni so bili kar v civilu in na straži v Žabji vasi. Ko se je 4. aprila 1944 ustanovila postojanka v Tržišču na Dolenjskem, so šli s 35. četa tja on, njegov brat France in še nekaj domačinov. Zasedli so Jurjevo goro.

V torek 30. maja 1944 so doživeli silni partizanski napad, v katerem

so se udeleževale vse moči partizanske vojske. S težko havbico so neposredno razbijali bunkerje na Jurjevi gori. Junaški branilci pod komando slavljenca Viktorja so v živo odbijali partizanske juriše, ki so sledili po vsaki kanonadi. Ko jim je pošla municija, so z bajoneti in rokami davili napadalce ter jih z divjimi kriki zapodili v beg.

Novo zalogo municije je prinesla herojska trojka pod poveljstvom podnarednika Ivana Hočevarja.

Partizani so dobro vedeli, če pade Jurjeva gora, pade tudi Tržišče. Zato so usmerili vse težko orožje na Jurjevo goro. Slednjič zadene topovska granata bunker, v katerem sta bila dva mrtva, med njima Viktorjev brat France; nekaj je bilo tudi ranjenih. Ko Viktor zve za bratovo smrt, skoči v pomoč, toda partizanska krogla mu razbije levo stran rame. Pod silnim partizanskim jurišem in točo granat so se umaknili za nemško mejo do prihoda pomoči (Meničaninov bat.). 2. junija pa so zopet zasedli Tržišče. Če ne bi bil naš slavljenec Viktor ranjen, ne bi padlo Tržišče, ker on ni poznal umika. Kot lev je šel skozi borbe, ki so sledile pri očiščevanju občin: Tržiška, šentjanška, šentpetrska, Svetokriška, Trebanjska, Mirenska, itd. Bil je med prostovoljci za vsako akcijo, ki jo je izvedla 35. četa.

Ko je bil Viktor ranjen, je bil najprej prepeljan v bolnišnico v Sevnico, od tam pa v Studenec pri Ljubljani. Ko se je pozdravil, so hoteli, da ostane v Tehnični srednji šoli, kar pa je odklonil in se zopet vrnil med svoje fante.

Po smrti nadporočnika Draga Furlana — Orana, poveljnika 52. čete novomeškega jurišnega bataljona je ta prišla v zameno 35. čete v Tržišče, a 35. četa je odšla v novomeški jurišni bataljon, kjer je bil Viktor zopet med prostovoljci in se je v borbi z Badogljevci pri Mraševem 16. aprila 1945 izkazal kot junak dneva. V tej borbi je padla desetina Italijanov v angleških uniformah. Težko ranjen je ostal na čistini Viktorjev prijatelj Tine Koželj. Viktor s svojo desetino izvede protinapad in pod točo krogel, eksplodiranjem težkih min, Viktor za ceno svojega življenja nosi ranjenega soborca.

V ponedeljek 30. aprila 1945 ob 11. uri zvečer se je slavljenec Viktor zopet kot prostovoljec priključil novomeškemu udarnemu bataljonu, ki se je s kamioni preko Ljubljane prepeljal na položaje na Bloški polici v pomoč Rupnikovemu bataljonu, ki je s šentvidskim jurišnim bataljonom držal fronto proti Loškemu potoku. Tu je dočakal konec vojne; po ukazu feldmaršala Aleksandra preko radiooddajne postaje, da je vsaka borba proti partizanom zamen. Tako se je Viktor z ostalimi umaknil preko Grahovega in Cerknice na okope bele Ljubljane. Poslovil se je od svoje ljubeče domovine in preko Kranja in Tržiča šel na brezpravno pot begunca, ki je vodila v Vetrinje.

Zadnji Viktorjev uspeh pa je bil, da je kot vodja komore in intendant z nepopisno vztrajnostjo in nepremagljivimi zaprekami pripeljal vso hrano

in municijo, ranjence in odvišno vojaško opremo preko Ljubelja do Borovelj in Vetrinja.

Vrnitve iz Vetrinja se je rešil na ta način, da je bil dodeljen zadnjemu transportu, ko se je že vse vedelo, da jih vozijo v smrt. Zato se je odločil in šel še z nekaterimi drugimi fanti ven iz taborišča. Službo je dobil pri nekem kmetu blizu Celovca. Pozneje je šel v taborišče Lienz, kjer so bili njegovi trije bratje, a se je kmalu spet vrnil nazaj na Koroško in ostal do aprila 1948, ko je emigriral v Kanado.

V Kanado je prišel 30. aprila v mesto Smitfals, kjer je pričel z enoletnim kontraktom na železniški progi (C. P. R.) proti Montrealu.

Ker se je čedalje več Slovencev naseljevalo v Toronto, se je tudi on odločil in odšel tja maja 1951.

Delo je dobil na gradnji pri Macfarland podjetju. Tam je delal skoro dve leti. Videl je, da si bo treba izbrati kakšen poklic: odločil se je za vodnega inštalatorja. Napravil je vse izpite in ostal pri tem poklicu, ter še danes opravlja to delo.

Poročil se je z gđc. Ivanka Hren 29. aprila 1950 v Montrealu. Zdaj že nekaj let živi v Downsview, predmestje Toronta, kjer ima svoj dom. Tam živi z ženo Ivanka in sinovoma, Viktorjem in Romanom, ki oba študirata elektrotehniko na Ryerson politehničnem inštitutu. Oba sta zavedna Slovenca, saj oba govorita lepo slovensko. Vsa čast Ti, Viktor, da si vzgojil svoja sinova v slovenskem duhu.

Viktor je član Tabora vse od začetka; zelo rad pomaga povsod, kjer gre za slovensko skupnost.

K Tvoji 60-letnici, Viktor, se vsi Tvoji bivši soborci in prijatelji pridružimo Tvoji družinici in Ti kličemo: še na mnoga leta, naš slavljenec Viktor; da bi tudi v bodoče delal vse dobro za naše društvo in za slovensko skupnost.

BOG TE ŽIVI!

Tvoji soborci in prijatelji.

Srebrna poroka

Petindvajseto obletnico zakonskega življenja sta 27. maja tega leta obhajala Jože in Marija Grebenc na svojem krasnem domu v krogu svoje družine, sorodnikov in ožjih prijateljev.

Čas hitro teče in gre svojo začrtano pot, da je tako rekoč presenetil naša slavljenca. Pred petindvajsetimi leti sta si pred oltarjem obljubila zakonsko zvestobo, za kar sta bila pozneje bogato nagrajena z rojstvom petih otrok; trije sinovi in dve hčerki. Fantje so že končali šole in so v svojih službah, dekleta pa bodo tudi kmalu dovršila šole. Naša slavljenca sta zelo ponosna na sadove svoje ljubezni. Kar tako naprej, Joža, Janez, Francej, Mary in Helena, da ne boste samo ponos staršem, ampak tudi vzgled mladini slovenskega porekla.

Jože, naš slavljenec izhaja iz znane Grebenčeve družine iz kraja Pušče pri Velikih Laščah. Po poklicu krojač, si je že zgodaj v mladosti začel služiti svoj kruh. Ko je v domovini komunistična revolucija začela s svojim satanskim delovanjem, je Jože bil eden izmed prvih, ki so se jim postavili po robu. Za časa revolucije ga je pot vodila širom Slovenije. Vrnitve iz Vetrinja se je po čudnem naključju rešil. Njegova boljša polovica Marija (Mimi) pa izhaja iz znane Jakšetove družine iz vasi Rašča pri Laščah.

Usoda nas vseh je v božjih rokah; toda naše čestitke k vajinemu jubileju so iskrene in želimo vama še mnogo, mnogo zdravih in zadovoljnih let skupnega življenja, da bomo mogli obhajati čez petindvajset let še zlato poroko; samo Jože se bo moral malo bolj previdno sukati okrog traktorja, da bo potem lahko osebno zasukal svojo boljšo polovico v tiste naše valčke in polke. Ker nesreča nikdar ne počiva, je bilo pač usojeno, da je za srebrno poroko pestoval zlomljeno nogo. Želimo mu čimprejšnje okrevanje.

Še mnogo zdravih in zadovoljnih let skupnega življenja vama kličemo, sorodniki, znanci in prijatelji.

Tvoj prijatelj France Kozina

Bartolj Anton – 60-letnik

Rojen 3. avgusta 1914 na Veseli gori pri št. Rupertu. Bil je domobranec v 36. četi novomeške skupine. Sedaj živi v Villa Ballester — Buenos Aires.

Nov političen umor v Münchenu

10. julija letos so prijatelji našli v Münchenu v stanovanju umorjene-ga Jakoba Ljotića, izdajatelja odločno protikomunističnega glasila „Iskra“ in vodjo gibanja „Zbor“, ki je že v Jugoslaviji ves čas svojega delovanja bilo protikomunistično in so mu komunisti takoj dodali oznako fašistov, čemur so mnogi drugi šli na limanice.

Morilec je seveda neznan in policija ni še ničesar odkrila. Le po pismu, ki so ga našli začetno v pisalnem stroju, sklepajo, da je bil umor izvršen 8. julija. Kdor le malo pozna razmere jugoslovanske politične protikomunistične emigracije, bo vedel, da je tudi ta umor delo UDBE. Morilec 79-letnega starčka se ni dotaknil vrednostnih stvari, le vse je bilo premetano. Morda je vzrok umora najnovejše delo umorjenega, v katerem popisuje zločine Titovih komunistov, česar pa morilec ni dobil, ker tega Ljotić v svojem stanovanju ni imel.

Na pogreb so prihiteli številni prijatelji pokojnega in člani „Zbora“ ne samo iz Münchena, ampak tudi iz Pariza, Severne Amerike, Anglije in Avstralije. Poslovilne besede ob grobu pa je spregovoril Ratko Parežanin.

Društveni odbor borcev Tabor v Argentini je letos pripravil skupno slavlje svojim štirim soborcem 50-letnikom: rev. Škulj Anton, Zerovnik Jože, Korošec Ivan in Kožar Janez v Zavetišču Dr. Gr. Rožman v nedeljo 30. junija 1974. Na to slavlje so bili povabljeni poleg odbornikov društva še bližnji prijatelji 50-letnikov — skupno nas je bilo 40.

Ob 12.30 uri je daroval sv. mašo 50-letnik rev. Škulj Anton in sta mu pri mašnem obredu stregla: Korošec in Zerovnik. Pri pridigi je rev. Škulj poudaril, da je prav, da se to slavlje združi z daritvijo sv. maše, kar potrjuje in utrjuje naš verski čut.

Po sv. maši so se slavljenici posedli na čelo skupne mize in jim je gospa Lina Matičič-eva pripela slovenske šopke. Pri kosilu je 50-letnikom spregovoril Dr. Stanko Kociper. V svojem govoru je 50-letnike razvrstil po njih starosti:

Rev. Anton Škulj se je rodil 2. marca 1924. v Dobrepolju. Govornik je poudaril, da smo imeli iz tega kraja že več slavnih slovenskih mož. Župnik je bil „turjaški borec“ a sedaj župnikuje v cerkvi San José de Pompeo v Lanusu, kjer je dolga leta bil dušni pastir pok. rev. Hladnik, ki je bil duša in vodja slovenskih staronaseljencev. Želimo mu še mnogo let uspešnega dela v verskem in slovenskem delovanju.

Jože Zerovnik je rojen 28. aprila 1924. v Vodicaх na Gorenjskem. Kot druge slovenske rojake je tudi njega doletelo, da je moral služiti v nemški vojski, a pozneje se je vključil v vrste Gorenjskih domobrancev in je domobranski invalid. Njegovo delovanje v slovenski emigrantski skupini je aktivno v društvu borcev „Tabor“ in prav posebno pri Zavetišču Dr. Gr. Rožmana, pri kateri ustanovi je bil prvi, še neuradni predsednik.

Ivan Korošec je rojen 17. junija 1924. v Bizoviku pri Ljubljani. Kot 17-letni študent se je priključil 1. 1942. prvi skupini sedemnajstih, ki jih je vodil kapetan Milan Kranjc v tako zgodovinsko važnem „Štajerskem bataljonu“. Govornik je poudaril, da je bila formacija štajerskega bataljona izredne važnosti in da je bilo škoda, da ni bila ta akcija podprta, kot bi bilo potrebno in da so prav radi tega morale nastati najprej vaške straže in kasnejši domobranci. Korošca pozneje srečamo na postojanki sv. Urha kot nam. povelj. postojanka. Nazadnje je bil Ivan poročnik v Rupnikovem bataljonu na Rakeku. Prestal je vse gorje Vetrinjske tragedije in se je rešil iz Teharij še z nekaterimi soborci ponoči, ko je bil zaton lune. Tu v Argentini je že več let stārešina društva borcev Tabor, a poleg tega je znan domobranski pisatelj.

Janez Kožar je rojen 24. julija 1924. v vasi Javorje — škocijan pri Turjaku. Srečamo ga v Vaših stražah a pozneje kot domobranca v 29. četi v Kočevju, ki ji je poveljeval pok. Emil Savelli a nato je bil podnadrednik 6. čete v Velikih Laščah, ki jo je vodil pok. častnik Golob, ki je žalostno končal svojo življensko pot na Koroškem. Kožar je bil med domobranci znan kot hraber in neustrašen borec.

Ob zaključku je govornik poudaril, da so vsi štirje 50-letniki ostali aktivni v slovenski emigrantski skupini in jih je bodril, da ostanejo tudi v bodoče delavni po geslu: Bog — Narod — Domovina.

Ing. Anton Matičič je izročil v imenu društva vsem 50-letnikom skrbna darila.

Po končanem kosilu „asadu“ se je dvignilo razpoloženje in je kmaila Bomo pa zdaj opravili kar za nekaj mesecev nazaj.

Izgleda, da je bila zima v Kanadi tako huda, da je nekaterim celo „tinta“ za-mrznila; nihče se namreč že skoro pol leta ni oglasil iz Toronta. Bom pa zdaj opravil kar za nekaj mesecev nazaj:

Domobranski banket

Na prvo soboto v oktobru 1. 1. je naše krajevno društvo priredilo svoj vsakoletni banket, na katerem je bilo veselja in dobre volje, kot je more biti le, kadar se zbere družba poštenih in dobrih ljudi. Čeprav je bila isti dan poroka, ki nam je vzela lepo število prijateljev, je od drugod prišlo toliko gostov, da je bila dvorana polna. Da pridejo povabljeni 50 ali 80 milj daleč, ni nobena redkost, a na tem banketu jih je bilo veliko celo iz Clevelanda in Montreala, kar je več kot 300 milj od Toronta. Pa ni bilo nikomur žal ne stroškov ne napora, saj je prijateljstvo, ki se je skalilo v borbi, mnogim še tudi danes velika vrednota. Večer je bil za mnoge nepozabno doživetje, tako da so že tedaj obljubljali da drugo leto spet pridejo, čeprav je pot dolga.

Vsem, ki so pripomogli k uspehu in kupu dobre volje, iskren boglonaj, prijateljem pa „Na svidenje!“ prvo soboto v oktobru 1974 v isti dvorani.

Krajevni letni občni zbor

13. januarja smo se zbrali na 17. redni letni občni zbor krajevnega organizacije. Udeležba je bila zadovoljiva, debata med poročili odbornikov pa zelo živahna in konstruktivna. Kot pri vseh naših društvih, je bilo tudi pri nas opaziti, da smo še vedno polni idej in načrtov, od katerih pa marsikaj ostane samo v zapisniku, ker je delavcev vedno manj; idealisti odhajajo, mladega naraščaja ni, ker je nemogoče mlademu človeku vstopiti v glavo tisto, kar smo doživeli mi: verjame ti, hudo bije pa ne more doumeti.

Kljub pomanjkljivostim in utrujenosti pa je videti neko splošno zanimanje za organizacijo. Morda le prihaja čas, ko bodo na svoje delo ponosni

tisti, ki so kljub vsem napadom in nasprotovanju vzdržali pod pritiskom časa in rdeče propagande.

Volitev ni bilo, ker je bil odbor voljen za dve leti, zato smo imeli toliko več časa za debato, kako organizacijo notranje in vnanje poglobiti, da bo za 30-letnico čim lepši spomin na tiste, katerih se bomo spominjali. Upam, da te pot ne bo ostalo samo pri besedah.

Naši 50-letniki

Poleg po večini žalostnih obletnic se moramo spomniti tudi tistih, ki so se že, ali pa se letos še bodo srečali z Abrahamom:

Matija Gimpelj

je bil rojen 29. aprila 1924 v vasi Podljuben (poznana kot Ribnica) pri Novem mestu na Dolenjskem.

Otroška leta je preživel pri starših, nato se je šel v Novo mesto učiti obrti. Po končani učni dobi je moral še eno leto delati kot tapetnik pri svojem mojstru, da je s tem poplačal učno dobo. Že med tem časom je tajno delal v protikomunističnih organizacijah.

Novembra 1943. leta je vstopil k domobrancem v Novem mestu. Kmalu potem je šel v Trebnje, kjer je doživel hude borbe s partizani. Tamkajšnja četa 120 moških ni vzdržala navala treh ali štirih brigad in se je rešilo le malo vojakov. Za Matija je bila to prva in velika preizkušnja. Potem je bil dodeljen 4. udarnemu bataljonu (Meničaninov) kjer je služil kot minometalec v težki četi. V tej dolžnosti je prekrizal Dolenjsko počez in podolgem, kamor je bil pač poklican bataljon iz št. Vida, kjer je imel svoj sedež. Kot strelec je bil izredno oster in vztrajen ter pri soborcih zelo priljubljen. V tem bataljonu je ostal do konca vojne, ko se je moral umakniti na Koroško.

Zdaj živi s svojo družino v Oshawi, kakih 35 milj vzhodno od Toronta. Pri vsem delu ni zanemaril svojega protikomunističnega prepričanja in je še vedno odločen in dosleden kot včasih.

Matija! Čeprav za zamudo, Ti za Tvoj praznik iz vsega srca kličemo: še na mnoga leta!

Tvoji soborci

Dore Pleško

Dore je bil rojen 7. maja 1924 v Kozarah, občina Dobrova pri Ljubljani. Po meščanski šoli se je izučil čevljarstva obrti na Brezovici in potem tudi še kot pomočnik ostal pri svojem mojstru Mihi Urbančiču. Tu ga je zajel čas, ko se je bilo treba odločiti, kajti rdeča propaganda je bila zelo huda, tako v okolici brezovškega kolodvora kot v Kozarjah, kjer so proti-

komunistične družine tiste dni postale prava redkost. Ko so spomladi in poleti 1942. leta padli Mravljetovi in Novakova, ter je bila večina študentske roladine odpeljana v italijanska taborišča, je velika večina brezovskih fantov odšla v Kršljanov grad, od koder so se pod vodstvom hrabrega poveljnika Ivana Hudnika (ilegalno ime) postavili po robu partizanskemu nasiliu. Zapiski te junaške postojanke, ki je z vsakodnevnimi boji varovala slovenske vasi med Krimom in Dolomiti, dokler komunistov ni izrinila iz njihove klavnice, Dolomitov — je gotovo zelo svetla točka v zgodovini slovenskega protikomunističnega odpora. Dore se je kot mitraljezec udeležil nešteti borb in prepričan sem, da takratni poveljnik Hudnik še ni pozabil njegovega junaštva.

Po italijanski kapitulaciji je odšel k domobrancem na Dobrovo, od koder je z 19. četo odšel v Vetrinje, kjer je bil dodeljen Gorenjskemu polku in vrnjen s 1. transportom v Škofjo Loko in št. Vid. Od tu se mu je posrečilo pobegniti. Potem se je štiri leta skrival po gozdovih okoli Ljubljane. Kot belem dnevu vozil po Ljubljani in se peljal „v patrolo“ prav na Hrvaško. Skrivač je komunističnim ljudem marsikakšno „zagodel“, se maskiran pri Po štiriletnem skrivanju se je spet podal preko meje v Avstrijo, kjer je po raznih zaslišanjih ostal do oktobra 1950, ko je odšel v Kanado. V Torontu se je poročil s Cilko Platnar. Imata štiri sinove, „da bo še vojska“, kot sam rad reče.

Svojo petdesetletnico je obhajal z žalostnim srcem, ker je v družini bolezen.

Dore! Kljub vsem težavam, Ti iz vsega srca želimo še dosti veseljih in zadovoljnih let v krogu svoje družine.

Prijatelji iz Toronta

France Tomšič

France Tomšič se je rodil 20. januarja 1924 v Mali vasi na Dobrem polju. Kot 18 letni fant je poleti 1942 pristopil k Vaški Straži v Hinju in Korinju. Ob italijanski kapitulaciji je odšel na Turjak, kjer je bil zajet in odpeljan v Kočevje, nato pa v Ribnico. Od tu je bil za nekako poskušnjo izpuščen domov (partizani so spustili po dva iz vsake vasi). Že čez dober teden je došel v Ljubljano k domobrancem in bil dodeljen v 62. četo, ki je začetkom januarja 1944 odšla v Kočevje. Marca je bil ranjen, zato je moral v Ljubljano v bolnico, kjer je prebil tri mesece. Ko je okreval, je odšel v 24. četo na Ig. S to četo je odšel na Koroško, a je imel srečo, da so že po treh dneh Angleži odbrali 50 domobrancev, jim obljubljali, da bodo šli v Italijo pripravljat stanovanja za druge, v resnici pa so jih odpeljali v Rožek pri Celovcu, kjer so delali v kuhinji. Jeseni so jih odpeljali v Servigliano, po enem letu pa v Senigallio. Ves čas ni bil sprejet v IRO, zato

je odšel v Nemčijo in šele v francoski coni našel sina umorjenega barba Natlačena, ki mu je pomagal v Kanado.

V Kanado je prišel maja 1949. Tu se je poročil in si ustvaril novi dom. V družini so se jima rodili štirje otroci, ki so prav tako odločni protikomunisti kot oče.

Kljub mnogim razočaranjem zadnjih let je France eden tistih redkih, ki ga ne omaja vsaka sapa, zato je ostal trden kot za časa revolucije, najbolj pa ga boli, ko vidi, da je zdaj toliko stvari narobe, ki so bile včasih prav, ali obratno. Ves čas je zelo zvest član društva Tabor in vedno rad pomaga pri naših prireditvah, kjer le more.

France! S precejšno zamudo, zato pa tem bolj iskreno Ti kličemo
Še na mnoga leta! Tvoji soborci iz Toronta

ZAVETIŠČNE VESTI

Dve uspeli prireditvi v korist slovenskega zavetišča Dr. Gr. Rožmana.

Dne 7. julija 1974, je organiziral odbor društva borcev Tabor v Clevelandu piknik v korist zavetišča.

Društvo v svojem sporočilu poroča: „V pismu je priložena denarna nakaznica v znesku 600 dolarjev (en milijon starih pesov) za zavetišče škofa Gregorija Rožmana. Prispevki naj se objavijo v reviji Tabor in sicer: DSPB Tabor Cleveland 535 dolarjev, kar je čisti dobiček piknika, a poleg tega smo prejeli še darove posameznikov, skupno 65 dolarjev.“

Zahvala za izvedbo piknika gre tukajšnjemu odboru društva Tabor ter zlasti gospem: Ani Hočevnar, Cilki Švigelj in Idi Oreh.

Zahvale ne potrebujemo, ker je to pomoč bratov — svojim bratom.

Dne 10. avgusta 1974, je organiziral odbor zavetišča že tradicionalno prijateljsko večerjo v „Našem domu“ v San Justu v korist zavetišča.

Že v predprodaji se je prodalo nad 100 kart za večerjo in je bila velika dvorana ob večerji popolnoma zasedena. Poleg številnih pohval se je bralo iz obrazov prisotnih, da so zadovoljni. Ob zaključku večerje je goste pozdravil predsednik *Matevž Potočnik* in jim poročal o novih delih, ki se sedaj vršijo v zavetišču. Po končani večerji se je razvil družabni del prireditve s plesom. Ob zvokih „Duc in Altum“ so se zavrteli stari in mladi a vmes se je prodajala „rifa-košara“, ki jo je zadel *Lovro Tomažević*.

Posebno zahvalo za uspešno večerjo zasluži glavna kuharica gospa *Pollogar* in gospa *Zajčeva*, ki je vodila postrežno osebje, kakor vsem pomočnicam in pomočnikom. Prav tako zahvala za podarjene torte gospej *Kati Potočnik* in *Francki Zajec*.

Uspeh večerje je bil zadovoljiv: večja udeležba kot na prejšnjih večerjih, zadovoljstvo pri gostih in dober finančni uspeh, ki je znašal nad pol milijona starih pesov.

Kanada — december 1973.

Veseli me, da imate dovolj materiala za objavo, ker spremembe in nove ideje so vedno razveseljive. Kar se tiče kritik, v jih pa ne smemo vzeti za preresne. Vsem še Bog ne more ustreči, kaj šele vsem v naši pluralistični družbi in organizaciji. Pri Taboru moramo biti zelo elastični s čim širšim obzorjem, tako bomo „tovarišem“ v domovini še večji trn v peti, kot smo jim že. Upam, da ste videli v „Tovarišu“ iz Ljubljane sliko „Tabora“ v Rupnikovem procesu. V slučaju, da niste in če želite, Vam lahko kopijo preskrbim. Stvar je zanimiva.

NAŠI MRTVI

✠ Rudolf Žitnik-Ris

Daleč od domovine, ločen od družine po nepremostljivi pregradi, je 17. avgusta odšel v večnost Rudolf Žitnik-Ris. O njegovem protikomunističnem delu in borbi za svobodo ne samo slovenskega, temveč vseh jugoslovanskih in slovanskih narodov smo v „Taboru“ pisali ob njegovi 70-letnici.

Danes naj samo ponovno poudarimo, da je Rudolf Žitnik bil med onimi, ki so komunistično igro spregledali ob pravem času in niso pomišljali tudi z dejanji podpreti to svoje spoznanje. Od pobiranje podpisov za Majsko deklaracijo v rani mladosti pa do članstva v Narodnem odboru ni nikdar okleval ter se žrtvoval delu za narod. Poleg tega pa tudi ni zanemaril svojega podjetja, ki ga je uspel dvigniti na ugledno višino. Že v emigraciji je ostal zvest svoji politični tradiciji in je uspešno podprl zopetno ustanovitev Slovenske Demokratske Stranke, ki v zdomstvu združuje tkzv. napredne sile.

Čeprav zadnja leta ni več aktivno deloval v emigrantskem političnem življenju, nikdar ni izgubil optimizma in tihega upanja v zmago pravice, da bo prišel dan in da bo doživel osvoboditev domovine in ko bomo, po njegovih besedah, postavili spomenik vsem našim žrtvam v časten spomin, domovini v čuječnost, komunistom in zapadnemu svetu v obtožbo.

Naj danes, prav tako zapišemo še, da nas ni motilo, ko je še kot član Narodnega odbora šel na partizansko ladjo objet — sina. Tega ni skrival in

je to naredil javno in z najbolj plemenitimi nagibi, medtem ko so istočasno že na skrivaj odhajali — ne na ladje — temveč v domovino in ne objemati svojih sinov! — ljudje, ki bi po svoji stanovski investiduri morali dati zgled svojim ovčicam, pa jih zato ni nihče — javno napadal!

Rudolf Žitnik je bil rojen 1901. leta v Ljubljani, kjer zapušča ženo Marijo roj. Pogačnik ter sinove Petra, Mitjo in Marjana; tu med nami pa žaluje za njim sin Janez in njegova družinica.

Njegova dela bomo ohranili v trajnem spominu, Bog pa mu bodi pravičen sodnik in dobrotni plačnik.

✠ **Alojzija Mehle roj. Zviršek**

Dne 8. avgusta 1974 je umrla v Slovenski vasi — Lanus — Vel. Buenos Aires, gospa Alojzija Mehle, ki so jo tu upravičeno imenovali „domobranska mati“, saj so ji iz Vetrinja vrnili tri sinove-domobrince, ki so jih komunisti pobili v Kočevskem rogu.

Alojzija Mehle se je rodila 22. junija 1897 v Šmarju Sap pri Ljubljani. Mehletova družina je emigrirala v Argentino, kjer je že leta 1955 umrl oče družine Jože. Pokojna zapušča sina Staneta in hčerki Slavko in Olgo, polcg številnih vnukov.

Kakor je v sv. pismu zapisano: „In videl je svoje potomce do tretjega — četrtega rodu,“ so stari Judje s tem hoteli povedati, da je Bog nekoga tako obdaril, nagradil za verno službo, da mu je dal milost videti, uživati življenje v svojih sinovih, vnukih in pravnukih.

Tako je Bog nagradil Mehletovo mamo iz Lanusa za njeno verno službo, preden jo je poklical k sebi. Videla je življenje svojih otrok, svojih vnukov in vnukinj, živela je z njimi, delila z njimi radost in trpljenje. Vzgojila je nove družine Bogu in narodu, vcepila jim je svojo vero, narodno zavednost, poštenost, delavnost in vse dobre lastnosti, ki jih ima naš narod.

Hvala Vam, Mehletova mama za vse: za Vašo materinsko žrtev, za Vaš junaški zgled, za Vaše delo za našo skupnost!

Pričujoči številki „TABORA“ je priložena zbirka

„KORENINE VEČNOSTI — CIKLUS JUNJSKIH“

katere avtor Zorko Simčič daje mrtvima bratoma in vsem njunim mrtvim in živim soborcem v skromen poklon.

„Vi ste se za vero borili . . .“

XVI.

Na dan sv. Božiča je bil dan počitka. Vsi smo šli k sv. maši v domžalsko cerkev. Domobranci iz bližine Domžal so ta dan odšli na svoje domove. Oni iz oddaljenih krajev pa so morali ostati v Domžalah. Kar nas je bilo iz moravške doline, smo se zbrali naslednjega dne, na dan sv. Štefana ter sli obiskat svojce. Šli smo že zgodaj zjutraj in hodili od vasi do vasi. Tako smo se zadržali ves dan. Bilo je pa nevarno, kajti partizani so nas s hribov lahko prešteli in bi nam potem pripravili zasede na povratku. To sem kar slutil in sem se odločil, da se ne bomo vračali po cesti, ampak preko hribov in skozi gozdove.

Ko smo bili drugi dan že v Domžalah, sem zvedel, da so nam partizani pripravili dve zasedi, katerih smo se srečno izognili. Pokvarili smo jim veselje, ker iz zasede bi gotovo koga zadeli.

Za pohode po moravški dolini in po hribih ob Črnem grabnu je bila domžalska postojanka preveč oddaljena. Skoro nemogoče je bilo priti neopazeno v te kraje, pa tudi dolg pohod nas je vedno že utrudil. Zato smo se odločili, da bomo postavili novo postojanko v št. Vidu pri Lukovici, od koder bo pot dosti krajša in položaj ugodnejši za nenadne napade. Tako smo postavili novo postojanko. Poveljnik Peter nam je bil zelo naklonjen in nam je dal nekaj municije in več stvari, ki smo jih potrebovali. Zele nam je manjkalo uniform in čevljev. Ker smo pa imeli nekaj krojačev in čevljarjev, so nam ti vse kar v postojanki pripravljali. Ostali pa smo hajkali partizane. Imeli smo vedno lepe uspehe.

Kot že poprej, so mi tudi tu partizani sporočili, da bi se radi z menoj sestali z namenom, da organiziramo skupno borbo. Seveda so mi tudi obljubljali, da se mi ne bo nič zgodilo, naj bom brez skrbi itd. Vse to se mi je zdelo smešno, ker sem partizanske metode dobro poznal in se sploh nisem zmenil za to.

Redno smo ujeli po nekaj partizanov. Nekatere smo vzeli v naše vrste, vseh seveda nismo mogli, ker niso vedno bili zanesljivi. A vkljub vsej previdnosti se nam je včasih zgodilo, da je k nam prestopil partizan z namenom, da nas prevari in obdrži zvezo s partizani. Tak slučaj smo imeli tudi v št. Vidu.

V nekem bunkerju v gozdu smo ujeli dva partizana, ki sta se odločila, da bosta stopila v naše vrste. Sprejeli smo jih in sta hodila z nami na hajke. Kmalu sta pa preko svojcev dobila zvezo s partizani in so imeli v načrtu, da nam v kovčku vtihotapita eksploziv v postojanko in bi eksplozija stavbo

raznesla. Toda bili smo previdni in smo to pravočasno odkrili. Ta dva sta sicer zaslužila smrt, toda poslali smo jih naprej, kot ostale ujetnike.

Ko smo nekega dne dobili sporočilo, da so v nekem bunkerju v hribu nad Blagovico tri partizanske večje glave, smo že ineli v načrtu drugo hajko. Sedaj je nastal problem, kaj storiti. Obeh zaradi velikih razdalj nismo mogli opraviti. Odločilno je bilo mnenje, ako so v tistem bunkerju res take važne glave, moramo pač iti tja. Rečeno, storjeno. Šli smo še ponoči in obkoli'i bunker še preden se je zdanilo. Dobili smo res vse notri. Znana so nam bila partizanska imena Brdavs, Silvo, Krim in kurir Frenk. Prvi se je predal kurir, za njim pa Krim, ki je takoj skušal pobegniti, kar mu ni uspelo. B'l je le malo ranjen in je mogel še hoditi. Brdavs in Silvo sta ostala v bunkerju in nista na naše pozive hotela priti ven. Ko smo pošiljali ujetega kurirja v bunker, se je uprl in rekel da ne gre, ker da ga bosta gotovo ustrelila. Vkljub temu smo ga primorali in je šel v velikem strahu. Sreča za njega pa je bila, da sta onadva med tem že izvršila samomor. Po enega je privlekel iz rova. Pozneje smo ugotovili, da so bili dobro oboroženi in tudi založeni s hrano. Spomnil sem se Silva, ki je pred skoro dvemi leti stal poleg mene, kot sem tudi že opisal. Silvo je bil polit-komisar, koliko jih je obsodil na smrt? Sedaj je pa ležal mrtev poleg mene. Kot je druge obsodil s smrtjo, je tudi sebe! Tudi Brdavs je bil Silvu enak. Ujeti „Krim“ je bil tudi zelo nevaren ljudem in so se ga zelo bali. Toda ker se je predal, ga nismo smeli ustreliti. Po poti smo dobili še enega partizana in odpeljali vse na postojanko v št. Vid.

Čeprav tega dne nismo mogli izpeljati uspešno še druge hajke, je bil ta dan za nas le zelo uspešen, kajti večje glave komunistov je bilo vedno težko dobiti, ker so se vedno spretno ščitili in skrivali. Tudi ti so mislili, da so na varnem v rovu daleč v hribih, kjer jih ne bo nihče našel. Take akcije in uspehi so zelo zbegale partizane, ker se niso več nikjer počutili varni.

Kakih trideset po številu se nas je nekega dne hitro peljalo v Gornje Koseze, prav v partizansko ozemlje. Kolesa smo pustili za robom ob cesti, ki zavije v vas Peče v dolini. Previdno smo preko roba opazovali v Peče in videli brezbrizno stoječega partizana s puško na rami. Sklepali smo, da o našem prihodu niso obveščeni. Takoj smo jurišali. Izenadeni partizari so se razbežali. Dobili smo par lepih konj, katere so vprežene v voz pustili partizani. Imeli smo enega ranjenega domobranca, katerega smo naložili na voz in se z nekaj ujetniki vrnili na postojanko. Ranjeni domobranec se je v bolnici kmalu pozdravil in ko smo drugič zopet napadli Peče, je na skoro istem prostoru, kjer je bil ranjen, ustrelil dva partizana. To so pač bili zelo predrzni napadi, toda uspešni in so partizane vedno zelo zbegali.

31. marca 1945. leta je bila Velika sobota. Vedeli smo, da bodo partizani poskušali izropati gotove premožnejše družine, kajti le-te so imele pripravljene velikonočne priboljške, da po stari navadi proslavijo Veliko

noč. Poslali smo tri patrole, prvo v okolico Moravč, drugo v okolico Vrhpolj pri Moravčah, tretjo pa v Vrhovlje.

XVII.

Patrola, ki je šla v okolico Moravč je opazila partizane, kako so kar z vozi šli po plen. Seveda so domobranci takoj z orožjem pozdravili partizane, ki so se morali s praznimi vozovi umakniti proti Pečam, od koder so pač prišli.

Na področju druge patrole je bil edini nepožgan grad Gornji Tufštajn. Iz družine, ki je bila lastnica tega gradu, je bilo pet sinov pri partizanih, toda že pred vojno so bili vneti in delavni za komunizem. Omenjenega dne so partizani še pred domobranskim prihodom izropali eno družino v bližnji vasi. Domobranska patrola se je previdno bližala in prisluškovala, če li zaslišala partizane. Od daleč so že opazili luč v gradu in so takoj vedeli, da so se oglasili domači sinovi. Toda ob opazovanju z daljnogledom so zagledali partizansko stražo in jim je bilo pač nemogoče, približati se gradu s te strani. Obšli so grad ter se mu začeli bližati od druge strani. Tu so pa imeli še manj sreče, ker jih je opazil partizanski stražar in s strelom opozoril ostale partizane. Ko se je to zgodilo, so domobranci takoj stekli proti gradu, a razdalja je bila še vedno prevelika ter so imeli partizani čas, da so se po drugi strani hitro umaknili. Na begu so odmetali vse kolače, ki so jih popreje naropali. Pustili so tudi na vrvi navezano kravo — bila je med borbo ranjena — in je nam potem zelo prav prišla. Ko so ljudje zjutraj hodili v Moravče, so spotoma pobirali, kar so partizani na begu proč pometali. Tudi tu niso partizani imeli sreče.

Tretja patrola, ki bi morala iti v zasedo na rob gozda nad Vrhovlje, je pa naredila napako. Šli so proti gozdu kar po prostem, preko njiv in pri tem niso upoštevali, da je bila noč dovolj svetla, ker je takrat vedno polna luna. Iti bi morali po gozdu, ne pa po prostem terenu. Nič hudega sluteč so se bližali prostoru, ki je bil določen za zasedo, ko so jih napadli partizani in vsipali ves razpoložljiv ogenj po njih. Domobranci pa so bili na prostem terenu in brez zaklona. Tedaj je padel domobranec Vinko Grčar, doma iz Zagorice pri Rovah. Ta fant je komaj dva tedna popreje pobegnil iz nemške vojske in se javil nam. 3. aprila smo ga pokopali na pokopališču na Rovah. Pogrebne molitve je opravil domobranski kurat Boris Kerč iz Domžal, pogrebci pa so bili domobranci iz Domžal in iz Dolskega.

Čeprav z žrtvami, so tudi tu domobranci preprečili partizanom ropanje in so morali ti praznih rok oditi nazaj v hribe.

Že popreje sem pisal o Francu Juvanu in njegovem organizatorskem delu. Kjerkoli se je pojavil, je organiziral domobransko postojanko. Ko sva

še skupaj hodila, sem ga večkrat opozoril, da mora biti previdnejši in da ne sme zaupati vsakemu partizanu, ki se prijavi k domobrancem.

Franc Juvan je bil rojen v vasi Klenk pri Vačah 6. aprila 1906. leta. Zadnja postojanka, ki jo je ustanovil, pa je bila prav na Vačah. Tu se je prijavil neki partizan iz Gore pri Sv. Florijanu. Poslali so ga komunisti, kot se je pozneje izkazalo. Nekega dne je prinesel poveljniku Juvanu pismo domobrancev iz Dolskega, kjer so ga klicali na važen sestanek ob tem in tem času. Juvan ni bil dovolj previden in je takoj sedel na kolo in se odpeljal. Pisma mu niso poslali domobranci, temveč partizani, ki so mu pripravili zasedo, v katero se je kar naravnost podal. Po poti je dohitel še neko žensko, ki je slučajno šla po isti poti in se z njo pogovarjal. Ko se je le malo od nje oddaljil, je pa iz zasede zaropotalo in Juvan se je takoj zgrudil pod partizanskimi rafali. Vem, kateri partizan ga je ustrelil, ker se je s tem zelo hvalil, toda streljalo je več partizanov.

Ko smo nekaj dni pozneje bili v akciji v tej okolici, smo nekaj komunistov v borbi pobili, nekaj ujeli, nekaj jih je pa ušlo, med temi je bil tudi že znani „Pajk“ s svojimi ljubicami. Pri ujetnikih smo dobili Juvanovo brzostrelko. To je bilo 21. aprila 1945. leta in nismo imeli več časa, da bi polovili še ostale partizane, ker je bil tu že konec vojne. Težko mi je bilo, ker sem bil na pokojnega Juvana zelo navezan.

Tik pred koncem vojne je bil ubit še drug vnet domobranski poveljnik. Peter Cerar, rojen 29. aprila 1904 v Stobu pri Domžalah, je bil pred vojno vnet delavec v katoliških organizacijah. To pa je bilo dovolj komunistom, da so se ga takoj hoteli iznebiti. Peter je bil poštenjak in so ga ljudje radi imeli. Komunisti mu niso imeli česa očitati. Ko se je po Gorenjskem začelo pojavljati domobranstvo, so ga komunisti hoteli uničiti.

V noči od 6. na 7. aprila 1944. je prišla ropat skupina partizanov pod vodstvom nekega Mausarja. Odpeljali so bika in enoletno žrebe, ki ga pač niso mogli rabiti, saj je bilo premlado. To je bila samo namerna hudobija! Predno so odgnali živali, so grozili tudi še z bombami in rekli, da imajo z Nemci dobre zveze — nemška postojanka je bila zelo blizu. Da so pa res imeli z Nemci dobre zveze je dokaz to, da so se drznili ropati Nemcem pred nosom.

Ropanje so ponovili 21. junija zvečer. Vodil jih je zopet isti Mausar. Ta večer so odnesli 38 oblek, čevlje in zlatnino, pretepli Petrovo ženo in hčerko ter s sekiro razbili vrata in okna hiše. Bilo jih je 12.

Samo teden dni pozneje in še podnevi, bilo je proti večeru, so pa prišli

na polje. Peter se je le malo popreje odpeljal s kolesom domov. To pot so imeli namen vse skupaj odpeljati v hosto, da bi jih tam pobili. To je povedal Kožarjev, partizan iz Domžal, skupino pa je vodil Marjan Brko, komunist iz Dola.

Komunisti so vse to delali v neposredni bližini nemškega vojaštva in so se kar pri belem dnevu sprehajali po Domžalah, ugrabljali ljudi in jih vlačili v hosto ter tam pobijali.

Nič ni torej čudno, da se je Peter Cerar odločil in prevzel poveljstvo in omogočil, da smo postavili v Domžalah domobransko postojanko.

Razumljivo je pa tudi, da so komunisti to takoj izrabili in ga razkričali kot nemčurja, Nemcem so ga pa prijavili kot anglofila. Po sili razmer je Peter kot poveljnik moral imeti stike z Nemci. Dovolj pa je dokazov, da so partizani bili v zvezi z Nemci mnogo poprej, ko se domobranci še pojavili niso na Gorenjskem.

Nekako sredi aprila 1945. leta so ljudje iz Homca prosili Petra, naj razbije skupino partizanov, ki je pod vodstvom partizana „Sava“ ropala in bila strah vse homške občine. Peter je zbral vojake in sam vodil patrolo v Nožce pri Homcu, kjer je bil „Savo“ doma. Pravo ime je Avbelj. Ko je stopil Peter v hišo, je vprašal, če je kateri partizan notri. Mati in sestra sta odgovorili, da ne. Peter je nato stopil še v kuhinjo pogledat, za vratmi pa je stal partizan „Savo“ in je Petra prestrelil skozi trebuh z rafalom iz brzostrelke. Takoj so ga prepeljali v Ljubljano v bolnico, kjer je po treh urah umrl.

19. aprila ga je pospremila na domžalsko pokopališče veliko domobrancev in civilistov. si so stali potrlih src ob svežem grobu.

Tako se je partizanom posrečilo, da so tik pred koncem vojne ubili dva idealistična boreca za slovenski narod, ki sta svojemu narodu hotela le dobro in sta se borila proti razbojniškim tolпам, kot jih naša zgodovina ne pomni. Kdorkoli je samo v mislih podpiral te tolpe, se je pregrešil proti božjim in civilnim postavam. Če je pa te tolpe celo podpiral, bi pa bilo boljše, da se nebi nikdar rodil.

Tako pokojni Peter Cerar kot Franc Juvan sta bila po srcu zelo dobra in si v marsičem podobna. Oba sta veliko, storila za naš narod in darovala svoji življenji. Bila sta globoko verna. Nista pa bila nemčurja, kot so to razkričali komunisti. Pri Bogu oba uživata zasluženi večni mir!

Kot prijatelj se Vaju prav toplo spominjam tu na tujem kontinentu in vaju ne bom nikdar pozabil!

XVIII.

Mnogo smo še imeli v načrtih. Hoteli smo izkopati vse pomorjene ljudi, katere so partizani zverinsko pobili, ter jih pokopati na pokopališču. Izkopali smo le tri grobove v gozdu nad Spodnjimi Kosezami. Dva nepoznana

moška smo pokopali na pokopališču v št. Vidu. Tretja žrtev pa je bila neka ženska iz Črnuč in je bil njen sin prisoten pri izkopu. Prepoznal je svojo mater po obleki in jo je potem pokopal na domačem pokopališču. Vedeli smo še da mnogo grobov po gozdovih, toda nismo jih mogli izkopati, kajti najprej je bilo potrebno pregnati partizane. Bili smo že na koncu vojne in nismo mogli več izpeljati naših načrtov.

(Sledi)

DAROVALI SO:

Za zavetišče:

Gričar Franc	200.—
Dolenc Vencelj	100.—
N. N.	2.—
Benedičič Miha	40.—
Mehle Franc	500.—
Šušteršič Marjan	50.—
Urbančič Rajko	50.—
Tomažević Lovro	100.—
Budinec Vojteh	200.—
Janežič Janez	124.—
N. N.	6.—
N. N.	8.—
N. N.	8.—
Lesar Janko	100.—
Erjavce Lojze-Ida	500.—
R. P. Koman Boris	300.—
Ferfolja Pavel	150.—
Šurman Božo	200.—
N. N.	6.—
Zužek Lojze	76.—
Tršan Janez	26.—
Koritnik Antonija	500.—
Fink Nace ml.	25.—
Mikuš Štefka	500.—
Prijateljska večerja v Na-	
šem domu - S. Justo, 10.8.74	5.959.—

V spomin na pok. Janka Mernik:

Curk Jože	100.—
-----------------	-------

V spomin na pok. Rudolfa Žitnik:

Rus Srečko	400.—
------------------	-------

Tomažević Lovro	100.—
Borštnik Maks	200.—
Mikuš Štefka	500.—
Inž. Ecker Milan	200.—
Cof Emil	100.—
Rigler Radivoj	50.—

V spomin na pok. Alojzijo Mehle:

Fink Božo	100.—
-----------------	-------

V spomin na pok. Leo Bradaška:

Boc Milan	110.—
-----------------	-------

V spomin na pok. Marijo Andrejak:

Gorjup Janez	100.—
--------------------	-------

V spomin na pok. Stanka Lužar:

Zajec Milan (dol.)	5.—
--------------------------	-----

DSPB Tabor-Cleveland. Pik-	
nik v korist zavetišča 7.7.74	535.—

Dejak Franc	20.—
Zajec Milan	10.—
Jakopič Marjan	10.—
Slapnik Janez	10.—
Lobe Berta	5.—
Rupnik Viola	5.—
Rupnik Franček	5.—
Čimerman Polde	11.—
Tominc Viktor	20.—
Opeka Francka	10.—

Tiskovni sklad gl. Tabor:

N. N.	20.—
N. N.	10.—
Buda Stane	150.—
Eržen Anton	10.—

SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NIMA PRAVICE ZASLUG. VSA PRA-
VICA JE PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA NA-
ŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE IZGOVORJENI
KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM.

VSEBINA

Respecto a una desmentida de Monseñor Casaroli	225
Za življenjepis gen. Leona Rupnika	226
Anarhizem — tekmeč komunizma (L. S.)	233
Za 30-letnico Grčaric (Jože Sladič)	236
Mrtvi stražarji (Adolf Škrjanec)	238
Vedno hujši pritisk	242
Kako sta umrla dr. L. Hacin in gen. E. Roesener	244
Zakaj vse žrtve?	245
Kritikom je treba stopiti na prste (Florijan Slak)	247
Naši možje	256
Nov političen umor v Muenchenu	260
Iz društev	261
Iz pisem	265
Naši mrtvi	266
„Vi ste se za vero borili...“ (Jože Cerar)	268
Darovali so	III

Correo
Argentino
Sucursal
J. L. Suárez
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 8133

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 2619